

J A A R V E R S L A G 2 0 0 5

**De Ombudsfunctionaris
van het Eilandgebied
Curaçao**

Willemstad, April 2006

INHOUDSOPGAVE

TEN GELEIDE

I.	HET INSTITUUT VAN DE OMBUDSFUNCTIENARIS VAN CURAÇAO	5
II.	DE TAAK EN DE WERKWIJZE VAN DE OMBUDSFUNCTIENARIS	7
II.1	De taak en de werkwijze van de Ombudsfunctionaris	7
II.1.1	De taakstelling	4
II.1.2	De werkwijze	8
II.1.2.1.	De behandeling van de klacht	8
II.1.2.2.	Verlenging van de aan het BC gegunde behandelingstermijn	11
III.	DE BUREAU-INTERNE BEHEERSAANGELEGENHEDEN	13
III.1.	Het interne bureaugebeuren	13
III.1.2.	De personeelsvoorziening	13
III.1.3.	De administratie	15
III.1.4.	De financiële ondersteuning	15
III.1.5.	geautomatiseerde klachtenregistratiesysteem	17
IV.	DE ACTIVITEITEN IN DE OPERATIONELE SFEER	18
IV.1.	De ontvankelijkheid van burgers in hun klachten	18
IV.1.1.	Het wettelijke kader voor de ontvankelijkheid van burgers	18
IV.1.2.	Het ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris	19
IV.1.3.	Door het BC aangekaarte aspecten van het ontvankelijkheidsbeleid	23
IV.1.3.1.	De ontvankelijkheid m.b.t. complexe aangelegenheden	23
IV.1.3.2.	De ontvankelijkheid van zaken waarvoor andere voorziening openstaat	23
IV.1.3.3.	Het kenbaarheidsvereiste	24
IV.2.	De kwantitatieve omvang van de klachtenbehandeling	26
IV.3.	De variaties in de instantie-gerichtheid van de klachten	29
IV.4.	De variëteit in de aard van de klachten en ingestelde onderzoeken	30
IV.5.	Enige ambtshalve ondernomen onderzoeken	33
IV.5.1.	Het onderzoek naar de discriminatie van PP-kaarhouders	33
IV.5.2.	Het onderzoek naar de toestemming voor feesten in een bordeel	35
IV.5.3.	Het onderzoek naar de vernoeming van een verkeersplein (rotonde)	36
IV.5.4.	Het onderzoek naar het laten teloorgaan van erfgoed te Caracasbaai	37
IV.5.5.	Het onderzoek naar de vreemdelingenbewaring in het G.O.G.-complex	39
IV.5.6.	Het onderzoek naar de afwijzing van een Referendum-optie	42
IV.6.	Onderzoeken n.a.v. meldingen over fraude / corruptie	45
V.	EXTERNE RELATIES VAN DE OMBUDSFUNCTIENARIS	46
V.1.	De externe communicatie	46
V.1.1.	De voorlichting	46
V.1.2.	De verkondiging van behoorlijkheidsnormen	47
V.1.3.	De informatiebulletins en officiële bekendmakingen	48

V.2.	De relatie met het Eilandsraad	49
V.2.1.	De formele zijde van de relatie	49
V.2.2.	De relatie met de toenmalige Eilandsraad in de praktijk van 2005	50
V.3	De relatie met het Bestuurscollege en de Gezaghebber	51
V.3.1.	De formele zijde van de relatie met dit Eilandsbestuur	51
V.3.2.	De relatie met het toenmalige Eilandsbestuur in de praktijk van 2005	53
V.3.2.1.	Algemeen	53
V.3.2.2.	De bespreking van 16 februari 2005	54
V.3.2.3.	De aard van de reacties van het toenmalige Eilandsbestuur	55
V.3.2.4.	De ophef over de benaming van de Ombudsfunctionaris	57
V.3.2.5.	Onderzoeken naar gedragingen in complexe aangelegenheden	58
V.4.	Andere vormen van externe relaties	60
V.4.1.	Dienstreizen	60
V.4.2.	De bezoeken uit het buitenland	61
V.4.3.	De samenwerking met de Nationale Ombudsman van Nederland	62
VI.	DE BELEIDSVISIE VAN DE OMBUDSFUNCTIONARIS VOOR 2006	64
VI.1.	Algemeen	64
VI.2.	Het aspect van het gezag als belangrijk uitgangspunt	64
VI.3.	Het samenwerkingsproject No-OBC	65
VI.4.	Andere beoogde ontwikkelingen van het Ombudsmaninstituut	69
VI.4.1.	Professionalisering van het Bureau	69
VI.4.2.	Ontwikkeling van een website	70
VI.4.3.	Personele- en materiële versterking van het bureau	70
VI.4.4.	Uitbreiding jurisdictie	71
VI.4.5.	Gewenste aanpassing van de relevante wetgeving	72
VII.	SLOTOPMERKINGEN	73

BIJLAGEN: Enige foto's uit het verslagjaar

TEN GELEIDE

Willemstad, april 2006

Dit verslag betreft het eerste kalenderjaar dat het Bureau van de Ombudsfunctionaris van het Eilandgebied Curaçao ten volle als zodanig heeft beleefd, sedert dat dit Bureau per medio augustus 2004 operationeel is geworden.

Het verslagjaar heeft voor het Bureau van de Ombudsfunctionaris een periode betekend waarin het Bureau, in weerwil van de dagelijkse bezigheden en de aanhoudende vraag naar response op klachten en aanmeldingen, waarschijnlijk meer dan ooit een lerende organisatie was die tevens ook de verwerving van haar nieuwe plaats in de gemeenschap aan het ondernemen was.

De aanvankelijk gereserveerde en soms zelfs toornige houding van het machtbewuste Eilandsbestuur tegenover een nieuwkomer op het statelijke toneel van het Eilandgebied met zijn pretenties en acties onder een ombudsmanvaandel, leken in de loop van het verslagjaar meer weg te krijgen van natuurlijke gewinningsverschijnselen die ook geleidelijk aan ruimte leken te geven aan een zich schoorvoetend ontwikkelend acceptatieproces.

Maar onverdroten lijkt het Ombudsmaninstituut in het verslagjaar zijn weg in de gemeenschap en haar bestuurlijke sector langzaam maar zeker te vinden.

Meer dan het formele traject van de klachtmatige benaderingen richting Eilandsbestuur bleek evenwel het informele traject in de sfeer van interventie en bemiddeling meer zoden aan de dijk te zetten voor de klanten van het instituut. Daarbij heeft de Ombudsfunctionaris kunnen bogen op een goede en soms zelfs uitstekende medewerking van de eilandsdiensten, een uitzondering daargelaten.

Het samenwerkingsverband, dat de Ombudsfunctionaris met de Nationale Ombudsman van Nederland in het verslagjaar heeft voortgezet, is inmiddels geresulteerd in het indrukwekkende ontwerp van een ambitieus samenwerkingsproject waartoe een internationaal ervaren professioneel van het Bureau van de Nationale Ombudsman op afstand uitstekende bijdragen aan het leveren is.

De Ombudsfunctionaris hoopt met dit project, in de nabije toekomst en verder, een belangrijk instrumentarium voor de verdere professionele ontwikkeling van zijn bureau en diens maatschappelijke functie, met een acceleratie in de richting van zijn hoofddoel, te weten de bevordering van de kwaliteit van het openbaar bestuur, te hebben mogen ontvangen.

mr. F.P. Wiel, Ombudsfunctionaris van het Eilandgebied Curaçao

I. HET INSTITUUT VAN DE OMBUDSFUNCTIONARIS VAN CURAÇAO

De Ombudsfunctionaris van Curaçao is in de uitoefening van zijn ambt een van de eilandelijke overheid onafhankelijke ambtsdrager, die in het statelijke bestel van het Eilandgebied Curaçao een unieke positie inneemt welke wettelijk is ingesteld en gewaarborgd, en die met een op toezicht op de behoorlijkheid van bestuur geënte taak jegens de bestuurlijke eilandsoverheid is bekleed.

In de lijn van deze algemene taakstelling heeft deze ambtsdrager de wettelijk toegewezen hoofdtaken om de burger op onpartijdige wijze aanvullende, individuele rechtsbescherming te verschaffen tegen niet-behoorlijke gedragingen van organen van het Eilandgebied en om de kwaliteit van het openbaar bestuur te bevorderen.

De eerste hoofdtaak vervult de Ombudsfunctionaris voornamelijk met het ontvangen van klachten van burgers over bestuurlijke gedragingen in bepaalde aangelegenheden, het naar aanleiding daarvan verrichten van onderzoeken, het op basis van zijn bevindingen toetsen van de onderzochte gedragingen op behoorlijkheid en het daaromtrent uitspreken van een oordeel, eventueel vergezeld van zijn aanbevelingen.

Aan zijn tweede hoofdzaak geeft hij een ook eigen invulling met zijn wijze van toepassing van zijn wettelijke bevoegdheid om ook ambtshalve naar bestuurlijke gedragingen onderzoeken in te stellen, op verder dezelfde voet als op die van zijn eerste hoofdtaak, en voorts met zijn formuleringen, verdere ontwikkelingen en verkondigingen van normen en criteria op het gebied van behoorlijkheid van bestuur.

Ook de rechtspositie van de Ombudsfunctionaris wordt afzonderlijk door de eilandelijke wetgeving gewaarborgd. Benoeming van de Ombudsfunctionaris is door de eilandelijke wetgever in handen gelegd van de Eilandsraad, zulks volgens de memorie van toelichting teneinde op de eerste plaats tot uitdrukking te brengen dat de Ombudsfunctionaris, hoewel deze in het kader van de uitoefening van zijn ambt aan geen enkel orgaan ondergeschikt is, te beschouwen is als een gemachtigde van de Eilandsraad.

De benoeming van de Ombudsfunctionaris door de Eilandsraad heeft ook de strekking om diens onafhankelijkheid ten opzichte van het bestuur te onderstrepen en een waarborg te scheppen voor een onafhankelijke uitoefening van het ambt.

De Ombudsfunctionaris wordt voor zes jaar benoemd, met de mogelijkheid van een tweede ambtstermijn. Met deze benoeming voor een bepaalde termijn wordt, naast het versterken van de onafhankelijkheid, beoogd de continuïteit van zijn

functioneren te waarborgen, zonder dat er sprake is van duurzame onveranderlijkheid.

De onafhankelijkheid van de Ombudsfunctionaris is voorts benadrukt door de wijze waarop de eilandelijke regelgever de gronden voor diens schorsing en/of ontslag zorgvuldig heeft geselecteerd en limitatief heeft aangegeven.

Voorts is wettelijk voorgeschreven dat de bezoldiging en de pensioenvoorziening voor de Ombudsfunctionaris bij afzonderlijke eilandsverordeningen worden geregeld en dat het Bestuurscollege bij Eilandsbesluit, houdende algemene maatregelen, dient te voorzien in een aanvullende regeling inzake de overige rechtspositie van de Ombudsfunctionaris.

Verder wordt het Bestuurscollege in genoemde eilandsverordening geïnstrueerd om aan de Ombudsfunctionaris, in overeenstemming met deze, de faciliteiten ter beschikking te stellen die noodzakelijk zijn voor een goede en onafhankelijke uitoefening van diens ambt.

Niet alleen de Ombudsfunctionaris fungeert op basis van de wet onafhankelijk van het bestuur en van de volksvertegenwoordiging. Ook het personeel van zijn bureau is wat zijn taakuitoefening betreft niet ondergeschikt aan een bestuursorgaan.

Het is voorts ook op voordracht van de Ombudsfunctionaris dat dit personeel kan worden benoemd, ontslagen, disciplinair gestraft, enzovoorts.

De Ombudsfunctionaris is geen bestuursorgaan en ook geen ambtenaar. De ambtelijke rechtspositieregelingen zijn niet op de Ombudsfunctionaris van toepassing, wel op het personeel van zijn bureau.

Het instituut van de Ombudsfunctionaris is geregeld in de Eilandsverordening Ombudsfunktionaris Curaçao (A.B. 2001, no. 69). Het Bureau van de Ombudsfunctionaris is op 16 augustus 2004 operationeel geworden; het is gevestigd aan de Concordiastraat (no. 22) te Pietermaai.

De Ombudsfunctionaris werd in het verslagjaar bijgestaan door vier vaste medewerkers, een jurist, een secretaris tevens onderzoeker, een intaker-onderzoeker en een office manager.

In het verslagjaar heeft het Ombudsmaninstituut in totaal 601 (in)formeel ontvankelijke klachten van burgers ontvangen, niet-meegerekend overige bij intake niet-ontvankelijk en ongegrond gebleken klachten.

II. DE TAAK EN DE WERKWIJZE VAN DE OMBUDSFUNCTIONARIS

II.1 De taak en de werkwijze van de Ombudsfunctionaris

II.1.1 De taakstelling

In het bijzonder kan de taak van de Ombudsfunctionaris van het Eilandgebied Curaçao, uitgaande van de wettelijke taakstelling en de memorie van toelichting, een en ander nader getint met de taakopvatting van de huidige ambtsdrager, als volgt worden omschreven:

- a. het verlenen van aanvullende, individuele rechtsbescherming tegen overheidsgedragingen, in het bijzonder door:
 1. het naar aanleiding van klachten van burgers onderzoeken van gedragingen van bestuursorganen van het Eilandgebied in bepaalde aangelegenheden, teneinde daarover een oordeel of een conclusie te geven en eventueel aanbevelingen te verstrekken;
 2. de bemiddelende en interveniërende functie;
- b. het bevorderen van een betere kwaliteitszorg van het bestuur, in het bijzonder door:
 1. het op eigen initiatief onderzoeken van vermoedelijk niet-behoorlijke gedragingen van bestuursorganen van het Eilandgebied in bepaalde aangelegenheden, teneinde daarover een oordeel of een conclusie te geven en eventueel aanbevelingen te verstrekken;
 2. het kenbaar maken en het ontwikkelen van eisen van behoorlijkheid;
 3. het toetsen van bestuurlijke overheidsgedragingen aan deze eisen;
 4. het uitspreken van een oordeel omtrent de overheidsgedragingen n.a.v. klachten;
 5. het doen van aanbevelingen o.g.v. onderzoek van de overheidsgedragingen;
 6. het versterken van de controlefunctie van de Eilandsraad.
- c. het optreden als intern diensthoofd (de algemene leiding over het Bureau Ombudsfunctionaris);
- d. het onderhouden van externe relaties en van interregionale- en internationale contacten;
- e. de speciale zorg voor het bereiken en behouden van optimale kwaliteit, ook uit bestuursrechtelijk oogpunt, in de uitspraken en aanbevelingen van de Ombudsfunctionaris en de daaraan ten grondslag liggende rapporten, in het belang van een goede ontwikkeling in het rechtsgebied van de rechts-

- bescherming van de burger tegen bestuurlijke handelingen;
- f. de vraagbaak- en verwijfsfunctie voor het publiek;
- g. het fungeren als meldpunt voor fraude en corruptie.

De Ombudsfunctionaris is wettelijk bevoegd gedragingen te onderzoeken van de Eilandsraad en haar leden, van het Bestuurscollege en haar leden (de Gedeputeerden), van de Gezaghebber en verder van alle personen die in dienst van het Eilandgebied Curaçao werkzaam zijn. Gedragingen van laatstgenoemde personen worden aangemerkt als gedragingen van de eilandsorganen waaronder zij ressorteren.

In een voorkomend geval toetst de Ombudsfunctionaris de overheidsgedraging op "behoorlijkheid" en spreekt daaromtrent een oordeel uit. De Ombudsfunctionaris kan naar aanleiding van een klacht ook een bemiddelende of een interveniërende rol spelen.

In de loop van het verslagjaar heeft de Ombudsfunctionaris overigens zijn taakopvatting nader getint met zijn zienswijze dat een Ombudsfunctionaris ook er op uit zou moeten zijn de relatie tussen de overheid en de burger te verbeteren daar waar zij schade heeft geleden. Deze inkleuring zal nadere belichting kunnen verkrijgen naar mate de relatie tussen de Ombudsfunctionaris en de Bestuurders zich zal ontspannen.

In dit verband heeft de Ombudsfunctionaris alvast er voor gekozen om in zijn bureau het gebruik van termen als "onbehoorlijke bestuursgedraging" te laten vervangen door "niet-behoorlijke bestuursgedraging" en "klachten *tegen* overheidsinstanties" te laten vervangen door "klachten *over* gedragingen van overheidsinstanties".

De in het jaar 2004 door de Ombudsfunctionaris in een document vastgestelde beschrijving van de taak en werkwijze, die hij destijds voorlopig voor zichzelf en zijn bureau voor ogen heeft gesteld is in het verslagjaar nagenoeg ongewijzigd gebleven, met uitzondering van enkele aanvullende bijlagen die voornamelijk betrekking hebben op de ontvankelijkheid van klachten van zich aandienende klanten.

II.1.2 De werkwijze

II.1.2.1. De behandeling van de klacht

De werkwijze bij de behandeling van de klacht kan, op basis van de wetgeving, in het kort als volgt worden beschreven:

1. Wanneer de Ombudsfunctionaris een klacht heeft ontvangen, gaat hij allereerst de vraag beantwoorden of hij tot behandeling van die klacht bevoegd is. Vervolgens gaat de Ombudsfunctionaris na of de ingediende klacht ontvankelijk is. Is de uitkomst van deze toetsingen positief voor de klager dan gaat Ombudsfunctionaris vervolgens na of de klager het Eilandsorgaan en, indien van toepassing, de ambtenaar, in kennis heeft gesteld van de klacht en deze de gelegenheid heeft gegeven daarop te reageren. Dit laatste betreft niet een toepassing van een kenbaarheidvereiste (zie paragraaf IV.1.3.3.).
2. De toetsing op ontvankelijkheid en bevoegdheid is door de Ombudsfunctionaris tevens aan al de medewerkers van zijn Bureau gemandateerd. In de regel zal voornamelijk de fungerende intaker-onderzoeker met deze intake-taak zijn belast; ingeval van klachten waarvan het onderwerp meer ingewikkelde, juridische vraagstukken betreft, zal de jurist van het bureau de intake-taak voor diens rekening nemen. Bij afronding van de intake wordt de zaak in tegenwoordigheid van de klager aan de Ombudsfunctionaris voorgelegd, alvorens verder te worden geprocesseerd.
3. Aan de hand van het door de klager ingevulde klachtformulier en zijn/haar mondelinge toelichting stelt de intaker-onderzoeker een klachtsamenvatting op.
4. De klager ontvangt na indiening van zijn klacht een schriftelijk bericht van ontvangst van de Ombudsfunctionaris. Hij of zij krijgt ook een bericht dat, gezien zijn/haar verzoek, besloten is tot onderzoek; hij of zij krijgt dan ook de gelegenheid om desgewenst op de klachtsamenvatting te reageren.
5. De Ombudsfunctionaris stelt het desbetreffende orgaan en, indien van toepassing, de ambtenaar in kennis van de klacht. Het orgaan krijgt ook de klachtsamenvatting en de klacht toegestuurd, soms aangevuld met specifieke vragen, met het verzoek om daarop te reageren; daarvoor wordt het orgaan in de regel de tijd van zes weken gegund.
6. De Ombudsfunctionaris stelt een onderzoek in naar de toedracht van de door het Eilandsorgaan of de ambtenaar begane gedraging waaromtrent de klacht is ingediend, naar de gegrondheid van de klacht en naar het antwoord op de vraag of de gedraging als geheel of gedeeltelijk al of niet behoorlijk kan worden beoordeeld.
7. In het kader van zijn onderzoek kan de Ombudsfunctionaris bij de betrokken eilandsorganen en ambtenaren de door hem gewenste inlichtingen opvragen; het

eilandsorgaan en de ambtenaar zijn wettelijk verplicht bedoelde inlichtingen binnen een door de Ombudsfunctionaris gestelde termijn te verstrekken tenzij zij zich van het voldoen aan deze verplichting wettelijk mogen verschonen.

Bij het verder onderzoek wordt recht gedaan aan het beginsel van hoor en wederhoor. De betrokkenen (orgaan, ambtenaar, klager) kunnen zich ter behartiging van hun belangen laten bijstaan of laten vertegenwoordigen door een advocaat of andere gemachtigde.

8. De Ombudsfunctionaris kan gedurende het onderzoek de klager en het orgaan voorstellen doen om onderling tot een oplossing van de klacht te komen.

Ook kan hij in een aantal wettelijk aangegeven gevallen de vrijheid nemen om af te zien van het gevraagde onderzoek of om een al geopend onderzoek te beëindigen.

9. Na afronding van het onderzoek zal de Ombudsfunctionaris overgaan tot het opstellen van een nota houdende zijn voorlopige bevindingen. Alvorens tot zijn rapport of zijn oordeel te komen vraagt hij het eilandsorgaan en de klager om zich over de inhoud van de nota uit te spreken.

10. Het onderzoek mondt in de regel uit in een rapport, met daarin verwerkt zijn bevindingen en tenslotte zijn oordeel over de onderzochte gedraging na toetsing daarvan aan de door de Ombudsfunctionaris gehanteerde behoorlijkheidsnormen. De bevindingen van de Ombudsfunctionaris vormen de basis voor zijn beoordeling van de onderzochte gedraging. Het oordeel van de Ombudsfunctionaris kent wettelijk vier mogelijkheden: de onderzochte gedraging is, geheel of gedeeltelijk, wel of niet behoorlijk.

Aan het slot van het rapport kan de Ombudsfunctionaris aanbevelingen verstrekken indien hij deze aan het Eilandsorgaan in overweging wenst te geven.

11. Een andere weg van behandeling, die van de z.g. interventiemethode, betreft een vroege aftakking van de bovenomschreven werkwijze. Zij kan met name worden gevolgd in die zaken waarin de klager vooral een direct belang heeft bij een vlotte tussenkomst van de Ombudsfunctionaris of diens bureamedewerker, gericht op het wegnemen van het probleem dat aanleiding was voor de klacht en waarbij de verwachting bestaat dat zulk een tussenkomst effectief zal kunnen zijn.

De actie van de Ombudsfunctionaris of diens bureamedewerker bestaat dan uit het informeren van de desbetreffende instantie over de klacht, met de vraag of uitzicht kan worden geboden op een oplossing.

In de praktijk behoort de tussenkomst van de Ombudsfunctionaris binnen korte termijn tot een reactie te leiden, waarbij van de overheid verwacht wordt dat zij alsnog de gewenste duidelijkheid geeft, en/of actie aankondigt. Daarmee zal de

klager doorgaans verkregen hebben wat hij wilde, en zal zijn belang bij verder onderzoek zijn verloren.

Deze interventiemethode zou ook in de vorm van een informele bemiddelingsprocedure kunnen worden gevolgd.

In de gevallen waarin de interventiemethodes worden gevolgd wordt het uitbrengen van een formeel rapport, zoals hierboven bedoeld, achterwege gelaten.

II.1.2.2. Verlenging van de aan het BC gegunde behandelingstermijn

Eilandsorganen bij wie de Ombudsfunctionaris in het kader van zijn onderzoek inlichtingen opvraagt, zijn wettelijk verplicht binnen een door de Ombudsfunctionaris gestelde termijn te voldoen aan het verzoek om bedoelde inlichtingen te verstrekken.

Aanvankelijk heeft de Ombudsfunctionaris bij zijn klachtmatige benaderingen van het Bestuurscollege telkens gevraagd om de gevraagde inlichtingen binnen twee weken te verstrekken; dit bleek een verregaand optimistische benadering van de toen nieuwbakken ombudsfunctionaris te zijn. Vervolgens is de wat wijzer geworden Ombudsfunctionaris ertoe over gegaan het Bestuurscollege telkens te gunnen om de inlichtingen binnen vier weken te verstrekken. Ook hieraan bleek het toenmalige Bestuurscollege in geen der gevallen te (kunnen) voldoen.

Tijdens een bespreking van het Bestuurscollege met de Ombudsfunctionaris op 16 februari 2005, over de werkrelatie tussen het Bestuurscollege en de Ombudsfunctionaris, compromitteerde het Bestuurscollege zich ertoe om, na ontvangst van een schriftelijke benadering van de Ombudsfunctionaris inzake een klacht, deze binnen zes weken te zullen beantwoorden.

In het geval het Bestuurscollege er niet in zou slagen zulk een brief binnen zes weken te beantwoorden, zou het Bestuurscollege de Ombudsfunctionaris hiervan tijdig schriftelijk op de hoogte stellen, waarbij het Bestuurscollege tevens zou aangeven wanneer de Ombudsfunctionaris wel op beantwoording van zijn brief kon rekenen.

Vanaf 16 februari 2005 heeft de Ombudsfunctionaris, op basis van deze met het Bestuurscollege gemaakte afspraak, in zijn brieven telkens zes weken aangehouden als termijn welke het Bestuurscollege gegund werd om tijdig met een reactie op de aangeboden klachten te komen, een en ander met uitzondering van een zestal gevallen van dringende aard waarin de Ombudsfunctionaris het Bestuurscollege verzocht heeft om 'zo spoedig mogelijk' te reageren.

De Ombudsfunctionaris heeft echter moeten constateren dat het Bestuurscollege

slechts in één geval binnen de gestelde termijn van zes weken heeft gereageerd.

Met deze gang van zaken wordt in consistent verband danig afbreuk gedaan aan het fundamentele recht van de burger op behoorlijk bestuur en aan de eerbiediging van de wettelijke norm die strekt tot het verlenen aan de burger van vrije toegankelijkheid tot rechtsbescherming tegen niet-behoorlijke gedragingen van eilandsorganen.

De Ombudsfunctionaris heeft zich niet bij deze gang van zaken neergelegd teneinde er niet aan mee te werken dat de waarde van het Ombudsmaninstituut voor de burgerij van Curaçao, in strijd met de bedoeling van de wetgever, langzamerhand teloorgaat. In meerdere rappelbrieven heeft hij in het verslagjaar in een aantal gevallen aangedrongen op bespoediging van de behandeling van de klachtzaken bij het bestuur, derhalve op nakoming, in het belang van de betrokken klanten van de Ombudsfunctionaris (burgers op Curaçao), van de in de vergadering van 16 februari 2005 gemaakte afspraken over de afhandeling door het Bestuurscollege van de bij dit College aangekaarte klachtzaken.

Omwille van het behoud van de verhoudingen heeft de Ombudsfunctionaris in het verslagjaar nog niet gekozen voor extra-reguliere middelen.

Het Ombudsmaninstituut zou door eerder vermelde gang van zaken, het doorgaans uitblijven van (tijdige) reacties van het Bestuurscollege, tot een sinecure zijn geworden ware het niet dat dit instituut verreweg de meeste klachtzaken, die niet direct noodzakelijk bij het Bestuurscollege behoeften te worden aangekaart, veelal via interventie bij de eilandsdiensten direct of via bemiddeling tussen de partijen tot een oplossing tracht te brengen. In dit verband heeft de Ombudsfunctionaris en zijn medewerkers kunnen bogen op een in het algemeen goede medewerking van de eilandsdiensten, een uitzondering daargelaten.

Bevordering op bestuurlijk niveau van de kwaliteit van behoorlijk bestuur, als zijnde een belangrijke doelstelling van de taak van de Ombudsfunctionaris, wordt met deze werkwijze echter niet ten volle gediend.

III. DE BUREAU-INTERNE BEHEERSAANGELEGENHEDEN

III.1. Het interne bureaugebeuren

Na de eerste vier en een halve maand van klachtenbehandeling in het jaar 2004, werd het in de eerste helft van het verslagjaar duidelijk dat de personele capaciteit van het Bureau niet in voldoende mate was opgewassen tegen het steeds toenemende aanbod van klachten van rechtzoekenden.

De regelmatig verschijnende televisiespots en de gevoerde publiciteit om naamsbekendheid voor het Bureau te verwerven, hadden het gewenste effect gehad; het rechtzoekende publiek bleek steeds meer de weg naar het Bureau van de Ombudsfunctionaris te vinden.

De bedrijfsvoering van het bureau na het operationeel worden van het bureau bleek dus in niet geringe mate beïnvloed te worden door de factoren die verband hielden met de bereikte naamsbekendheid en anderzijds intern door de faciliterende mogelijkheden van een optimaal werkend, geautomatiseerd klachten-registratiesysteem en van de wederzijdse emailverbinding van het Bureau met het intranet-circuit van het Eilandgebied Curaçao.

Voorts hebben de Ombudsfunctionaris en zijn bureaumedewerkers in de loop van het verslagjaar, na de periode van de startfase van het bureaugebeuren in de tweede helft van het jaar 2004, ter zijde er ook naar gestreefd om het dagelijkse, op de operationele aspecten geënte, interne bureaugebeuren beheersbaar en voor zover haalbaar op de gewenste kruissnelheid te krijgen en te houden.

Een niet-meewerkende factor van structurele aard vormde hier de niet-toereikendheid van de personele capaciteit van het Bureau in relatie tot het toenemende werkaanbod en de gewenste ontwikkelingen zoals met het oog op de installatie van een website voor het Bureau.

Ook heeft de keuze om een aantal onderzoeken ambtshalve, derhalve op eigen initiatief en niet zoals gebruikelijk naar aanleiding van een klacht, in te stellen een ware uitdaging gevormd voor de klantgetrouwheid van de dagelijkse inspanningen binnen het Bureau.

Het toenemende klachtenaanbod is in de loop van het verslagjaar een zware wissel blijven trekken op de prestatiedrang van de functionarissen van het Bureau. Voornamelijk op het niveau van intake, onderzoek en nazorg in het kader van de klachtenbehandeling, alsmede op het niveau van de Ombudsfunctionaris zelve, heeft men in het verslagjaar in het Bureau te kampen gehad met een steeds toenemende verzwaring, zowel in professioneel opzicht als in kwantitatief opzicht, ondanks de interne voorzieningen om de interne bureauprocessen zoveel mogelijk te bestroomlijnen.

De aanvankelijk door de Ombudsfunctionaris strak vastgestelde termijnen voor de interne behandeling in de deelfasen van de klachtzaken moesten ook worden geflexibiliseerd.

Tevens moest de gewenste administratieve- en juridische hulpverlening aan klagers in de voortgezette fasen van de klachtenprocedures op de achtergrond worden gelaten waardoor de reacties van klagers in de wederwoord-sfeer op zich konden laten wachten. In verband met de zich in het verslagjaar grootschalig manifesterende vertraging in de reacties zijdens het Bestuurscollege op de klachtmatige benaderingen door de Ombudsfunctionaris zat er ook weinig schot in de voortzetting van deze formeel ingezette klachtenprocedures.

De in het verslagjaar door de Ombudsfunctionaris bij het Bestuurscollege ingediende verzoeken om personeelsuitbreiding zijn helaas gestuit op reserves van het Bestuurscollege.

De Ombudsfunctionaris heeft zich, zoals eerder vermeld, door al deze omstandigheden ook genoodzaakt gezien om de klachtmatige benaderingen zoveel mogelijk op het niveau van eilandsdiensten in de informele sfeer van interventie en bemiddeling te entameren en zo weinig mogelijk via het formele traject.

Het in de eerste helft van het verslagjaar toegenomen aantal zich aandienende rechtzoekenden had klachten over gedragingen van overheid-n.v.'s en overheidstichtingen, landsdiensten, particulieren en particuliere instellingen.

Het betreft hier entiteiten die formeel niet onder de jurisdictie van de Ombudsfunctionaris vallen en het betreft hier rechtzoekenden die zich persoonlijk bij het Bureau hebben aangediend of die via e-mail of telefonisch hebben aangeklopt met een verzoek om onder andere juridisch advies, informatie, verwijzingen en ander advies, derhalve over zaken die niet formeel tot de competentie van de Ombudsfunctionaris behoren.

De toeneming van het aantal van laatstbedoelde rechtzoekenden bracht met zich mee dat een groot gedeelte van de arbeidsuren van de bureaumedewerkers besteed werd aan het opvangen, te woord staan en adviseren of het aanhoren en verwijzen van deze niet-formeel ontvankelijke rechtzoekenden, hetgeen uiteraard ten koste is gegaan van de arbeidsuren die besteed hadden kunnen worden aan het (verder) onderzoeken en afhandelen van de formeel ontvangen klachten.

De Ombudsfunctionaris zag zich dan ook genoodzaakt om ingaande 1 juli 2005 te besluiten dat het Bureau van de Ombudsfunctionaris naast de formeel in behandeling te nemen klachten voortaan alleen de klachten over gedragingen van overheid-n.v.'s en overheidsstichtingen zal blijven ontvangen maar dan alleen voor sociaal-juridische hulpverlening in de informele sfeer.

In het verslagjaar is er binnen het Bureau op elke maandagmiddag een wekelijkse bureaubespreking naast incidentele briefings gehouden en zijn er verder dagelijks door alle bureaufunctionarissen mensen persoonlijk danwel telefonisch en al dan niet op afspraak te woord gestaan, hoofdzakelijk in de klachtmatige sfeer. Daarbij waren de ochtenduren hoofdzakelijk gereserveerd voor de zich zonder afspraak aandienende rechtzoekenden en waren de middaguren hoofdzakelijk gereserveerd voor de nazorg in het kader van de klachtenbehandeling en overigens voor de klachtmatige ontvangsten op afspraak.

In paragraaf IV.2. wordt verder op het onderwerp klachtenbehandeling ingegaan.

III.1.2. De personeelsvoorziening

Het personeelsbestand heeft in het verslagjaar geen structurele verandering ondergaan.

De door de Ombudsfunctionaris gedurende het verslagjaar bij het Bestuurscollege ingediende verzoeken om het personeelsbestand met twee krachten uit te breiden zijn helaas niet gehonoreerd geworden.

Aan het einde van het verslagjaar bestond het personeelsbestand van het Bureau van de Ombudsfunctionaris derhalve uit een ombudsfunctionaris en vier vaste medewerkers, te weten een jurist, een secretaris tevens onderzoeker, een intaker-onderzoeker en een office manager (zie foto met namen in de Bijlagen).

Wel heeft het bureau in de periode van januari tot en met medio augustus 2005 en vervolgens vanaf medio december 2005 tijdelijk een uitbreiding gekend met een stagiaire op het h.b.o.-niveau in de faculteit van sociaal-juridische hulpverlening.

III.1.3. De administratie

De administratie van het Bureau heeft uit de aard van haar karakter in het verslagjaar weinig bijzonderheden gekend. Wel is in dat jaar speciale aandacht besteed aan een substantiële opbouw van het bibliotheekje van het Bureau; zo zijn er in het verslagjaar in totaal 95 boeken met een taakrelevante inhoud besteld.

Wat de ambtelijke correspondentie buiten de klachtenprocedures om betreft zijn er in totaal 135 ambtelijke brieven op papier (niet-meegerekend de circulaires) door de Ombudsfunctionaris ontvangen en zijn er, buiten de klachtprocedures om, in totaal 165 ambtelijke brieven op papier en 28 fax-berichten van hem uitgegaan.

Voor wat betreft het aantal klachtzaken, waarin per zaak een klachtformulier of

klachtbrief met bijbehorende documenten zijn ontvangen en per zaak meerdere brieven, email-berichten en soms fax-berichten zijn uitgegaan, zij verwezen naar paragraaf IV.2., waarin een beeld van de kwantitatieve omvang van de klachtenbehandeling wordt verstrekt.

Van het aantal in het verslagjaar op de werkplekken van het Bureau binnengekomen, uitgegane en intern verkerende email-berichten is vanwege de aard ervan geen registratie bijgehouden; de externe communicatie met de bestuurders en andere functionarissen en instanties binnen overheidsadministratie via email is ook met de in de startfase van het bureau aangebrachte, wederzijdse verbinding met het intranet-circuit van het Eilandgebied Curaçao aanmerkelijk vergemakkelijkt. Dit heeft ook een aanmerkelijke vervanging betekend van schriftelijke correspondentie op papier. Geschat wordt dan ook dat het totale aantal van de op de werkplekken van het Bureau binnenkomende, uitgaande en interne emailberichten in enkele duizenden belooft.

De financiële administratie heeft in het verslagjaar de correspondentie en verwerking per geval van in totaal 189 financiële transacties omvat waarin telkens een bestelbon is verstrekt.

III.1.4. De financiële ondersteuning

Voor het begrotingsjaar 2005 werd aan de Ombudsfunctionaris een begroting toegekend van in totaal fl. 1.313.912,--, hetgeen fl. 232.854,-- minder was dan het bedrag van de voor dat jaar door de Ombudsfunctionaris ingediende wenselijkheidsbegroting. Met de nodige ontberingen en enkele overhevelings-exercities in voorkomende gevallen van krediettekorten binnen de sector van exploitatieverplichtingen wist het Bureau de ontoereikendheid van de begrotingskredieten te overkomen.

In het verslagjaar is fl. 529.654,-- besteed aan personele uitgaven. Aan de overige van zijn exploitatie-uitgaven heeft het Bureau in het verslagjaar in totaal fl. 557.404,-- besteed.

Aan publieke voorlichting, verwerving van naamsbekendheid (tv- en krantenspots) en andere publicaties, alsmede aan externe diensten in dit verband, is in het verslagjaar in totaal fl. 19.739,-- besteed.

Voorts is aan externe deskundigen in totaal fl. 3.465,-- besteed voor het verrichten van ondersteunend onderzoek en voor het opstellen van een ToR-document voor het website-project voor het Bureau.

Verder is in het verslagjaar in totaal fl. 10.138,-- besteed aan twee dienstreizen van de Ombudsfunctionaris en aan een korte stage van twee bureamedewerkers bij het Ombudsmaninstituut van Trinidad and Tobago.

III.1.5. Het geautomatiseerde klachtenregistratiesysteem

Sedert juni 2004 is in het destijds in oprichting zijnde Bureau, met medewerking en technische bijstand van de ICT-afdeling van de Gemeente Enschede een geautomatiseerd klachtenregistratiesysteem (KRS) om niet ter beschikking gesteld van het Bureau. Met dit systeem is het Bureau in staat om de ontvangen klachten te registreren en de gegevens ervan in een geautomatiseerd bestand in te voeren en op te slaan. De gegevens worden daarbij zodanig opgeslagen, dat zij voor de daartoe bevoegden in het Bureau via diverse zoekingen direct bevroegbaar zijn en voorts zodanig dat periodiek diverse overzichten in diverse varianten geproduceerd kunnen worden. Zo kunnen worden opgevraagd onder andere overzichten van aantallen per onderwerp en gaardheid van de klachten, al of niet in combinatie met de herkomst van de klachten en de aard van de beklagde instanties, alsmede van aantallen per aard van de afhandeling (conclusies, oordelen).

In het verslagjaar 2005 werd het KRS als systeem geleidelijk aan verder ontwikkeld en verbeterd met belangeloos verleende, technische bijstand van de ICT-Afdeling van de Gemeente Enschede. Daarbij werd het KRS uitgebreid met ondermeer een extra bestandlocatie voor het opslaan van brondocumenten en ondersteunende documenten behorende bij de ingediende klachten en met een rubriek waarin de klachtbehandelaar het verloop van de afhandeling van de klacht kan registreren. Voor het bereiken van deze optimalisering van het KRS is de Ombudsfunctionaris de Gemeente Enschede, in het bijzonder de heren Frans Velkamp, hoofd van genoemde afdeling, en ICT-deskundige Henny Loman, zeer erkentelijk.

IV. DE ACTIVITEITEN IN DE OPERATIONELE SFEER

IV. 1. De ontvankelijkheid van burgers in hun klachten

IV.1.1. Het wettelijke kader voor de ontvankelijkheid van burgers

Zoals reeds vermeld, heeft de Ombudsfunctionaris wettelijk tot taak om, naar aanleiding van klachten van burgers of op eigen initiatief, onderzoek te verrichten naar gedragingen van organen van het Eilandgebied Curaçao, (Bestuurscollege, Gezaghebber en Eilandsraad), alsmede van de Leden van de Eilandsraad en van het Bestuurscollege (de Gedeputeerden) en van de onder deze Eilandsorganen ressorterende ambtenaren, een en ander teneinde deze gedragingen aan een behoorlijkheidstoetsing te onderwerpen en daaromtrent een oordeel uit te spreken. De Ombudsfunctionaris kan naar aanleiding van een klacht ook een bemiddelende of een interveniërende rol spelen.

Tot de reguliere klanten van het Bureau van de Ombudsfunctionaris behoren zo de burgers en rechtspersonen die klachten hebben over gedragingen van eilandsorganen, eilandsdiensten en ambtenaren. Het Bureau fungeert ook als meldpunt voor fraude en corruptie.

Rechtzoekenden die klachten hebben over gedragingen van andere instanties dan de organen van het eilandgebied zijn dus formeel niet ontvankelijk voor de Ombudsfunctionaris.

Niet ontvankelijk voor de Ombudsfunctionaris zijn voorts rechtzoekenden die klachten hebben die direct gaan over algemeen bindende voorschriften en algemene beleidsregels van bestuursorganen. De Ombudsfunctionaris kan uiteraard wel klachten behandelen die gaan over gedragingen gelegen in het kader van de ‘uitvoering’ van zulke voorschriften of beleidsregels in een bepaalde aangelegenheid.

Niet bevoegd is de Ombudsfunctionaris ook ten aanzien van klachten die gaan over een gedraging waaromtrent een rechtszaak loopt of een bestuursrechtelijke uitspraak is gedaan. De Ombudsfunctionaris is voorts niet verplicht bepaalde soorten klachten in behandeling te nemen.

Zo is de Ombudsfunctionaris wettelijk “niet bevoegd” een onderzoek in te stellen of voort te zetten:

- a. indien de aangelegenheid behoort tot het algemeen beleid van een orgaan;
- b. betreffende algemeen verbindende voorschriften;
- c. indien ten aanzien van de gedraging een administratiefrechtelijke, een burgerrechtelijke of een strafrechtelijke procedure loopt of een administratiefrechtelijke uitspraak is gedaan.

Voorts is de Ombudsfunctionaris wettelijk “niet verplicht” een onderzoek in te stellen of voort te zetten, indien:

1. op het moment van de indiening van de klacht een jaar is verstreken na de gedraging;
2. de klacht niet voldoet aan de wettelijke vereisten;
3. de klacht kennelijk ongegrond is;
4. het belang van de klager of het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is;
5. de klager een ander is dan degene jegens wie de gedraging heeft plaatsgevonden;
6. een klacht, dezelfde gedraging betreffende, bij hem in behandeling is of - behalve indien een nieuw feit of een nieuwe omstandigheid bekend is geworden en zulks tot een ander oordeel over bedoelde gedraging zou hebben kunnen leiden - door hem is afgedaan;
7. ten aanzien van de gedraging voor de klager een administratiefrechtelijke voorziening heeft opengestaan en hij daarvan geen gebruik heeft gemaakt.

Voorts kunnen burgers op formele grond de Ombudsfunctionaris adiëren voor informatie en goede raad, ook wanneer het betreft onderwerpen en zaken die formeel niet onder de bevoegdheid van de Ombudsfunctionaris vallen. Dit heeft de eilandelijke wetgever in het bijzonder van belang geacht voor de burgers die, gezien hun sociale, culturele en/of financiële positie, niet zelf in staat zijn om de weg in het labirint van de overheidsorganisatie te vinden, of om deze goed te bewandelen.

Ook al valt de behandeling van een verzoek om informatie of klacht niet direct onder de competentie van de Ombudsfunctionaris, toch dienen zij volgens de wetgever door hem met zorg te worden afgehandeld. Waar mogelijk is het volgens de wetgever de taak van de Ombudsfunctionaris om de verzoeker c.q. klager naar het juiste adres te verwijzen.

Het wettelijke kader voor de ontvankelijkheid van klachten verschaft derhalve voldoende ruimte voor nadere invulling met een eigen ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris ten aanzien van klachten van zich aandienende rechtzoekenden.

IV.1.2. Het ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris

In de eerste helft van het verslagjaar 2005 heeft de Ombudsfunctionaris zijn ontvankelijkheidsbeleid ten aanzien van klachten van zich bij zijn bureau

aandienende (potentiële) klanten enige malen marginaal aangepast en herzien. Hij werd daartoe genoopt door de ontwikkelingen rond de verhouding tussen het klachtenaanbod en de opvang- en verwerkingscapaciteit van hem en zijn bureaumedewerkers, zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht.

De aanpassingen waren, onder de drukkende werking van de capaciteitsfactoren, voornamelijk gericht op het afbouwen van de aanvankelijke bemoeienis van het bureau sinds zijn start in 2004 en in de eerste helft van 2005 met ook klachten van zich aandienende rechtzoekenden die niet ten volle tot de jurisdictie van de Ombudsfunctionaris behoorden.

Zo is deze bemoeienis per medio 2005 noodwendig beperkt geworden tot de informele behandeling in de vorm van sociaal-juridische hulpverlening in de sfeer van interventie en bemiddeling uitsluitend ter zake van klachten van rechtzoekenden over gedragingen van overheid-n.v.'s en overheidstichtingen.

In de tweede helft van het verslagjaar strekte de omvang van de formele en informele klachtenbehandeling van het Bureau zich derhalve in hoofdzaak uit tot de twee hierna genoemde categorieën van rechtzoekenden met klachten:

- a. de formeel ontvankelijke rechtzoekenden, die klachten hebben over gedragingen van eilandsorganen, te weten van de Eilandsraad en haar Leden, van het Bestuurscollege en haar Leden (de Gedeputeerden), van de Gezaghebber in diens hoedanigheden van zelfstandig eilandsorgaan (waaronder die van Plaatselijk Hoofd van Politie) of Lid van het Bestuurscollege (Portefeuillehouder), alsmede van de ambtenaren die onder deze eilandsorganen ressorteren;
- b. de informeel ontvankelijke, andere rechtzoekenden, die klachten hebben over gedragingen van overheid-n.v.'s en overheidstichtingen.

In dezelfde helft van het verslagjaar heeft het ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris, ten aanzien van rechtzoekenden die klachten hebben over gedragingen van Eilandsorganen en hun ambtenaren, zich tenslotte, via verdere verfijningen op de grote lijn van het bovenstaande, geconsolideerd tot de volgende formules:

1. Rechtzoekenden, niet-zijnde formeel ontvankelijke klagers, die klachten hebben die niet betrekking hebben op een gedraging van een overheid-n.v. of een overheidstichting voornamelijk op eilandsniveau, zijn niet-ontvankelijk; hun klacht wordt niet in behandeling genomen. Van deze rechtzoekenden worden wel zo

mogelijk de naam en in ieder geval de aard en de gerichtheid van de klacht aan de balie geregistreerd (met enkele woorden) en afzonderlijk bijgehouden.

2. Klachten van rechtzoekenden, niet-zijnde formeel-ontvankelijke klagers, die betrekking hebben op een gedraging van een overheid-n.v. of een overheidstichting voornamelijk op eilandsniveau, worden in beginsel niet verder dan in de vorm van interventie, bemiddeling, advisering, verwijzing al of niet met introductie op afstand, een en ander bij wijze van eerstehulpverlening in de sociaal-juridische sfeer, behandeld.

3. Klachten van rechtzoekenden, niet-zijnde formeel ontvankelijke klagers, die niet op Curaçao wonen en die het Bureau als rechtzoekenden persoonlijk of per (electronisch) geschrift benaderd hebben, worden evenzo in beginsel in de vorm van interventie, bemiddeling, advisering, verwijzing al of niet met introductie op afstand, een en ander bij wijze van eerstehulpverlening in de sociaal-juridische sfeer, behandeld.

4. Ambtenaren, die als zodanig klachten hebben met een juridisch-rechtspositionele achtergrond, worden voorlopig niet ontvangen. De Ombudsfunctionaris is niet verplicht deze soort klachten te behandelen; er staat voor deze rechtzoekenden immers elders een administratiefrechtelijke voorziening open. Verder kan deze categorie van rechtzoekenden terecht bij de Chef, de Afdeling PZ-CB, de Vakbonden en Arbo-Consult.

Deze categorie van rechtzoekenden is wel ontvankelijk indien:

- a. de klacht betrekking heeft op omstandigheden in dienstverband die uitsluitend betrekking hebben op intermenselijke betrekkingen en op normen en gevoelsmatigheden op ethisch of fundamenteel-mensenrechtelijk gebied;
- b. het betreft een klacht van een diensthoofd betreffende een gedraging van een eilandelijk orgaan waarmee diens (rechts)positie in het gedrang komt of wordt of dreigt te worden aangetast in een vroege fase (waarin geen formele maatregelen zijn genomen), waarin de Ombudsfunctionaris een bemiddelende en interveniërende rol kan aannemen;
- c. het betreft een klacht van een gepensioneerde, die werkzaam was geweest in dienst van een Eilandsorgaan en die een klacht heeft over een gedraging van zulk een orgaan ten tijde dat de gepensioneerde nog ambtenaar in actieve dienst was of daarna.

5. Zich aandienende klanten, die een evident niet-serieuze klacht hebben, mogen niet rekenen op een serieuze behandeling. Deze klachten worden niet-ontvankelijk verklaard. [Voorbeeld van evident niet-serieuze klacht: De klacht is, gelet op haar

inhoud, opgesteld vanuit de waanbelevens van de klant dat hij/zij een nauwe relatie onderhoudt met een wereldberoemde personage.]

Een eventueel te onderscheiden onderdeel van de klacht, dat wel als serieus valt aan te merken, wordt, indien aan de bevoegdheids- en ontvankelijkheidsvereisten wordt voldaan, wel in behandeling genomen. Dit onderscheid wordt uitdrukkelijk aan de klager bekendgemaakt.

6. Vreemdelingen, die klachten hebben die betrekking hebben op formeel-juridische toelatingskwesies, die de Minister van Justitie of diens mandataris in dezen, de Gezaghebber, regardereren, zijn niet ontvankelijk.

Deze categorie rechtzoekenden is, mits voldaan is aan de vereisten, wel ontvankelijk indien de klacht betrekking heeft op:

- a. overheidsgedragingen die gelegen zijn op het vlak van intermenselijke betrekkingen en op normen en gevoelsmatigheden van ethische of fundamenteel-mensenrechtelijke aard;
- b. een bevel tot inbewaringstelling of tot verwijdering of de wijze waarop dat bevel wordt uitgevoerd in de ruimste zin van het woord;
- c. op (zijn of haar aanvraag tot het verkrijgen van een) tewerkstellingsvergunning, tot het verlenen waarvan het Bestuurscollege bevoegd is.

7. Rechtzoekende belastingplichtigen, die klachten hebben betreffende formeel-juridische invorderingsaangelegenheden, die de Eilandsontvanger regardereren, zijn voorlopig niet ontvankelijk. De Ombudsfunctionaris is niet verplicht deze soort klachten te behandelen; er staan voor deze rechtzoekenden immers elders een administratiefrechtelijke voorziening open.

Deze categorie rechtzoekenden is wel ontvankelijk indien de klacht betrekking heeft op overheidsgedragingen die gelegen zijn op het vlak van intermenselijke betrekkingen en op normen en gevoelsmatigheden van ethische of fundamenteel-mensenrechtelijke aard.

8. Rechtzoekenden, die als illegale vreemdelingen zijn aan te merken, worden niet ontvangen en niet in enige mate behandeld, ook niet in de sfeer van de vraagbaak of verwijsfunctie.

Deze categorie rechtzoekenden (illegalen) wordt wel ontvangen en de klacht in behandeling genomen indien de klacht betrekking heeft op de overheidsgedragingen die gelegen zijn op het vlak van intermenselijke betrekkingen en op normen en gevoelsmatigheden van ethische aard en/of fundamenteel-mensenrechtelijke aard.

IV.1.3. Door het BC aangekaarte aspecten van het ontvankelijkheidsbeleid

IV.1.3.1. De ontvankelijkheid m.b.t. complexe aangelegenheden

Een bijzonderheid met betrekking tot het ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris jegens klagers deed zich op 16 februari van het verslagjaar voor en wel met betrekking tot de wettelijke bepaling dat de Ombudsfunctionaris niet bevoegd is een onderzoek in te stellen of voort te zetten indien de aangelegenheid behoort tot het algemeen beleid van een eilandsorgaan.

In een vergadering die het Bestuurscollege op genoemde datum ondermeer omtrent deze bepaling met de Ombudsfunctionaris heeft gehouden, heeft de bespreking zich in dit verband meer toegespitst op het vraagstuk rond het voornemen van de Ombudsfunctionaris om onderzoeken in te stellen inzake in ieder geval complexe aangelegenheden waarmee het Bestuurscollege mogelijk reeds in beleidsmatige activiteiten verwickeld mocht zijn. Op verzoek van het Bestuurscollege heeft hierop de Ombudsfunctionaris het volgende element aan zijn ontvankelijkheidsbeleid verbonden.

De Ombudsfunctionaris zal in het vervolg in de hier bedoelde, complexe aangelegenheden, alvorens een onderzoek te starten, eerst een brief aan het Bestuurscollege schrijven waarin hij zijn voornemen tot het instellen van een onderzoek zal aankondigen. In bedoelde brief zal de Ombudsfunctionaris het Bestuurscollege in de gelegenheid stellen binnen een korte termijn het standpunt van het Bestuurscollege omtrent dat voornemen kenbaar te maken. Het Bestuurscollege zal binnen die korte termijn zijn standpunt kenbaar maken. Aan de hand hiervan zal de Ombudsfunctionaris bezien of hij zijn voornemen tot het instellen van een onderzoek al of niet zal uitvoeren.

Hiermede is in het verslagjaar een marginaal aspect toegevoegd aan het beleid van de Ombudsfunctionaris met betrekking tot de ontvankelijkheid van bij hem gedeponeerde klachten dan wel tot zijn bevoegdheid om ambtshalve een onderzoek in te stellen.

In paragraaf IV.7. wordt nader op dit onderwerp ingegaan.

IV.1.3.2. Ontvankelijkheid van zaken waarvoor andere voorziening openstaat

Ook heeft het Bestuurscollege in dezelfde vergadering van 16 februari tegenover de Ombudsfunctionaris zijn wens kenbaar gemaakt dat de Ombudsfunctionaris geen klachten in behandeling zou nemen wanneer er voor de klagers een administratiefrechtelijke voorziening zou openstaan. Nadat de Ombuds-

functionaris hierop in bedoelde vergadering heeft uitgelegd dat deze wens van het Bestuurscollege niet strookt met de bedoeling van de eilandelijke regelgever, namelijk om met het ombudsmanbureau een kosteloze, additionele en laagdrempelig toegankelijke rechtsbeschermingsvoorziening ten behoeve van de burger te creëren, heeft het Bestuurscollege terstond van zijn wens afgezien.

IV.1.3.3. Het kenbaarheidsvereiste

Een ander, op het ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris betrekking hebbende aspect uit het verslagjaar, betreft het volgende.

In eerderbedoelde vergadering van 16 februari 2005 van het Bestuurscollege met de Ombudsfunctionaris, heeft het Bestuurscollege onder meer tevens aan de Ombudsfunctionaris kenbaar gemaakt dat het de wens van het College is dat de Ombudsfunctionaris bij zijn werkwijze daadwerkelijk rekening houdt met een volgens het College wettelijk voorgeschreven "kenbaarheidsvereiste".

De Ombudsfunctionaris heeft zich echter niet met deze zienswijze van het Bestuurscollege kunnen verenigen. Hij heeft in bedoelde vergadering, ondanks de in de vergadering gedane poging van de aanwezige top van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken om hem van hun zienswijze te overtuigen, met de beste wil niet kunnen inzien dat het wettelijke systeem van de Ombudsfunctionaris een kenbaarheidsvereiste inhoudt.

Het kenbaarheidsvereiste houdt in dat de externe klachtbehandelaar (zoals een ombudsman) geen klacht zou mogen ontvangen en behandelen dan nadat de klager zijn of haar klacht eerst bij het betreffende bestuursorgaan of de eilandsdienst voor behandeling zou hebben ingediend en hij of zij daarna met de uitkomst daarvan niet tevreden zou zijn gebleven.

De Ombudsfunctionaris heeft zijn ontkenningen, ten aanzien van het bestaan van een voor hem geldend, wettelijk kenbaarheidsvereiste, op de volgende dag schriftelijk tegenover het Bestuurscollege bevestigd.

Daarbij heeft de Ombudsfunctionaris het volgende kenbaar gemaakt.

De strekking van de wettelijke regeling, waarbij het systeem van de lokale ombudsfunctionaris is vastgelegd, alsmede de daarbij behorende memorie van toelichting, duiden juist op de kennelijke bedoeling van de regelgever om:

- a. de lokale ombudsman in principe bevoegd te laten om een klacht te onderzoeken, ook al staat er voor de klager een administratief-rechtelijke voorziening open;

- b. de burger op Curaçao een kosteloze, laagdrempelige en additionele rechtsbescherming tegen onbehoorlijke overheidsgedragingen te verschaffen.

Deze wettelijke regeling houdt ook een limitatieve aanwijzing in van de gevallen waarin de ombudsfunctionaris niet bevoegd is om een klacht te onderzoeken. Daarbij heeft de regelgever duidelijk niet een kenbaarheidsvereiste opgelegd.

Naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris zou het ook om beleidsmatige redenen niet aan te bevelen zijn om eventueel te kiezen voor het in de praktijk aanhouden van een kenbaarheidsvereiste en wel om de volgende redenen:

1. zulk een praktijk zou niet in overeenstemming zijn met (de strekking van) bedoelde wettelijke regeling;
2. er bestaan bij de eilandsdiensten geen wettelijk gewaarborgde, interne klachtenregelingen die adequate rechtsbescherming aan de burger zouden kunnen verschaffen, waardoor moet worden overwogen dat bij het ontbreken van deze klachtregelingen eerderbedoeld kenbaarheidsvereiste niet op bevredigende wijze zou kunnen functioneren;
3. de burger zal zich van het kastje naar de muur gestuurd voelen, wanneer hij op grond van een kenbaarheidsvereiste door de Ombudsfunctionaris naar het gebied teruggestuurd zou worden waar hij reeds problemen heeft ondervonden, zonder dat hem daar een betrouwbare procedure behorende tot een (wettelijk gewaarborgde) interne klachtenregeling te wachten staat.

In verband met het vorenstaande heeft de Ombudsfunctionaris er voor gekozen om de gebruikelijke werkwijze van het Bureau van de Ombudsfunctionaris aan te houden, een en ander in afwachting nochtans van eventueel nadere informatie van het Bestuurscollege omtrent het kenbaarheidsvereiste dat bedoeld werd in eerderbedoelde vergadering van het College van 16 februari 2005.

De Ombudsfunctionaris tekent in dit verslagjaar nog aan dat hij, naast zijn gekantheid tegen toepassing van het door het Bestuurscollege gewenste kenbaarheidsvereiste, tevens, uit hoofde van zijn gekantheid tegen overbelasting van zijn bureau, zich reeds in het jaar 2004 beleidsmatig had voorgenomen om niet lichtvaardig te besluiten tot het instellen van onderzoeken in gevallen die kunnen worden aangemerkt als een eerste melding betreffende een leefomstandigheid (bijv. omtrent overlast vanwege een dichtbegroeide greppel). Zijn laatstbedoelde opvatting beperkt zich hier evenwel tot het niet-ontvangen van 'eerste meldingen' over leefomstandigheden in ruime zin. Een klager zal zich met zulk een 'eerste melding', die door de Ombudsfunctionaris overigens niet als een klacht wordt beschouwd, naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris eerst tot de betreffende eilandsdienst moeten hebben gewend; pas bij in gebreke blijven van de eilandsdienst om een oplossing te bewerkstelligen zal de klacht van de burger

daarover (en niet over de greppel) bij de Ombudsfunctionaris ontvankelijk zijn. Een dergelijke gedragslijn heeft de Ombudsfunctionaris reeds in meerdere gevallen aangenomen.

IV.2. De kwantitatieve omvang van de klachtenbehandeling

De Ombudsfunctionaris en zijn bureaumedewerkers hebben in het verslagjaar in totaal 601 klachten van rechtzoekenden in behandeling genomen, niet meegerekend de niet-ontvankelijk bevonden klachten. Van dit totaal (601) zijn 240 voor volwaardige behandeling op het formele traject ontvangen en 361 voor sociaal-juridische hulpverlening op het informele traject ontvangen.

Van de in totaal 240 volwaardig in behandeling genomen klachten van de reguliere klanten heeft het Bureau 184 op het informele traject van de interventiemethode afgehandeld. Een totaal van 104 van deze klachten kon, met medewerking van de betrokken eilandsdiensten, naar tevredenheid en in het voordeel van de klagers worden opgelost.

Voorts is van het totaal van 240 klachten een totaal van 40 klachten op het formele onderzoekstraject bij het Bestuurscollege of de Gezaghebber verder aangekaart; dit traject loopt moeizaam vanwege de zeer vertraagde wijze waarop vooral zijdens het Bestuurscollege en sommige daarachter staande diensten wordt gereageerd. Om deze reden heeft de Ombudsfunctionaris ervoor gekozen om zodra het kan het informele traject van interventie en soms bemiddeling op te gaan en oplossingen voor de klachten via direct contact met de eilandsdiensten na te streven.

Andere klachten, die niet betrekking hebben op gedragingen van eilandsorganen en hun ambtenaren, zoals klachten over gedragingen van landsorganen en landsdiensten, overheid-n.v.'s en andere n.v.'s, stichtingen en andere instellingen of van medeburgers kunnen niet formeel door de Ombudsfunctionaris worden behandeld.

Wel heeft de Ombudsfunctionaris in de eerste helft van 2005 deze klachten bij wijze van sociaal-juridische hulpverlening ontvangen en behandeld, maar vanwege de daarmee op zijn bureau gelegde, zware werkdruk is hij per 1 juli 2005 er mee moeten stoppen. Na deze datum is het Bureau van de Ombudsfunctionaris naast de volwaardig in behandeling genomen klachten (240) verder alleen de klachten over gedragingen van overheid-n.v.'s en overheidstichtingen blijven behandelen.

Toch zijn er zo gerekend over heel 2005 zo in totaal 361 van deze categorie van andere klanten nagenoeg grotendeels in de eerste helft van dat jaar door het bureau ontvangen, aan wie hulpverlening is verschaft. Een totaal van 84 van deze klachten

is, met medewerking van de betrokken instellingen, naar tevredenheid en in het voordeel van de klagers opgelost. Ook is een totaal van 86 van deze categorie niet-formele klanten doorverwezen naar andere instanties. In de overige gevallen heeft het Ombudsmanbureau niet een voor de klager bevredigende oplossing kunnen bereiken.

Zoals reeds gezegd is de Ombudsfunctionaris per 1 juli 2005 met het ontvangen van deze categorie klanten gestopt, echter met uitzondering weer van de klanten die klachten hebben over gedragingen van overheid-n.v.'s en overheidstichtingen; deze klanten blijven ontvankelijk. In 2006 zal de Ombudsfunctionaris in deze laatste categorie ook nog meenemen de klanten die klachten hebben over behandeling in bejaardentehuizen die (deels) met behulp van overheids subsidie opereren.

Voor de oplossing in het verslagjaar van vele van de informeel in de sfeer van interventie en bemiddeling in behandelde klachten heeft het Ombudsmanbureau op een uitstekende medewerking van de betrokken eilandsdiensten kunnen rekenen.

Het Eilandsbestuur echter reageerde in de eerste drie kwartalen van het verslagjaar uitermate schoorvoetend en in het begin zelfs gereserveerd op de schriftelijke benaderingen van de Ombudsfunctionaris in het kader van de volwaardige klachtenbehandeling op het formele traject. In het laatste kwartaal van het verslagjaar kon wel een bescheiden toename van de reacties van het Bestuurscollege op bedoelde schriftelijke benaderingen worden geconstateerd.

Het Bestuurscollege leek pas ook in het laatste kwartaal gevolg te hebben gegeven aan een verzoek uit medio februari van de Ombudsfunctionaris om een functionaris in het Bestuurskantoor mede te belasten met het monitoren van het afhandelingsproces betreffende de schriftelijk door de Ombudsfunctionaris aangekaarte klachten binnen de overheidsadministratie.

In onderstaand kader wordt een schematisch beeld verstrekt van de kwantitatieve omvang van de in het verslagjaar in behandeling genomen klachten:

Kwantitatieve omvang klachtenbehandeling van 01-01-2005 t/m 31-12-2005

Totaal in 2005 in behandeling genomen klachten:	601		
In behandeling genomen, formeel ontvankelijke klachten:	240		
Geslaagde interventies in deze formeel ontvankelijke klachtzaken:	104		
In behandeling genomen, formeel niet-ontvankelijke klachten: waarvan:	361		
- informeel afgehandeld met geslaagde interventies:	84		
- informeel afgehandeld met (begeleide) doorverwijzing:	86		
- niet-geslaagde interventies / ongegrond bevonden klachten:	191		
Formeel bij het Eilandsbestuur schriftelijk aangekaarte klachten: waarvan:	40		
- nog niet door het Bestuur beantwoord:	16		
- door het Bestuur beantwoord; nog geen reactie van Klager:	7		
- door het Bestuur beantwoord; Klager in verdere afwachting:	4		
- onderzoek niet voortgezet / klacht ingetrokken:	2		
- in afwachting tweede reactie van het Bestuur:	2		
- in behandeling bij de klachtenbehandelaar van het Bureau:	3		
- in afwachting reactie van de betreffende dienst:	4		
- aangehouden op verzoek van Klager	1		
- afgehandeld	1		
<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td>Klachtzaken uit 2004 waarin nog geen antwoord van het Bestuur: 5</td> </tr> <tr> <td>In het jaar 2005 formeel afgehandelde zaken, daterende uit 2004: 5</td> </tr> </table>		Klachtzaken uit 2004 waarin nog geen antwoord van het Bestuur: 5	In het jaar 2005 formeel afgehandelde zaken, daterende uit 2004: 5
Klachtzaken uit 2004 waarin nog geen antwoord van het Bestuur: 5			
In het jaar 2005 formeel afgehandelde zaken, daterende uit 2004: 5			
Ambtshalve ingestelde onderzoeken	11		

IV.3. De variëteit in de instantie-gerichtheid van de klachten

De in het verslagjaar in volwaardige behandeling genomen 240 klachten vertonen in hun geheel, wat hun instantie-gerichtheid betreft, een brede variëteit:

Eilandsorganen- en diensten	16-08-2004 t/m 31-12-2004	01-01-2005 t/m 31-12-2005
Afdeling Algemene & Juridische Zaken	3	1
Afdeling Openbaar Vervoer	2	4
Afdeling Personeelszaken (PZCB)	3	2
B.S.B.& V. Paspoorten en Verkiezingen	5	28
Bureau Domeinbeheer	21	24
Bureau Rijbewijzen	0	3
Brandweer	0	5
Bestuurscollege	6	49
Dienst Arbeidszorg	1	2
Dienst Economische Zaken / Eiland	2	1
Dienst Landbouw, Veeteelt & Visserij	1	2
Dienst Openbare Scholen	3	1
Dienst Openbare Werken	5	17
Dienst Onderwijszaken	1	2
Dienst Ruimtelijke Ontwikk.+ Volkshuisvesting	5	6
Dienst Werk & Inkomen	5	33
Eilandsontvanger	3	1
Afdeling Financiën	2	2
Gedeputeerde van Algemeen Beheer	1	2
Gedeputeerde van Cultuur, Sport & Educatie	2	2
Gezaghebber	17	26
Geneeskundige- & Gezondheidsdienst	2	4
Gedeputeerde Volksgezondheid + Sociale Zaken	0	1
Kabinet van de Gezaghebber	3	1
Milieu Dienst	3	13
Program Management Office	0	1
Servisio di Kòntrol i Seguridat / SKS	1	2

Uit bovenstaand schema blijkt dat de meeste klachten betrekking hadden op gedragingen van respectievelijk de volgende organen en diensten: het Bestuurscollege (49), de Dienst Werk en Inkomen (33), de Burgerlijke Stand, Bevolking en Verkiezingen & Paspoorten (28), de Gezaghebber (25), het Bureau Domeinbeheer ((24), de Dienst Openbare werken (17) en Milieu Dienst (13).

Het aantal klachten verband houdende met achterstanden in de behandeling van zaken bij het Bureau Domeinbeheer is zeer sterk afgenomen.

Rubriek 'Bestuurscollege' betreft ook de instanties wier gedragingen zijn toe te schrijven aan het Bestuurscollege.

Rubriek 'Gezaghebber' betreft de Gezaghebber in diens verschillende hoedanigheden.

IV.4. D variëteit in de aard van de klachten en ingestelde onderzoeken

In het verslagjaar hadden de in de klachten aangeduide gedragingen kwantitatief op de volgende, al of niet bij onderzoek bewezen normschendingen betrekking:

Overzicht van de (aangegeven) schendingen van behoorlijkheidsnormen	2005
Aard van de normschendingen (en hun bureau-interne codering)	Registratieperiode 01-01-05 t/m 31-12-05
1.1.1.0 schending van grondrechten (ongelijke behandeling e.d.)	14
1.1.2.0 schending van fundamentele mensenrechten (inhumane behandeling; schending kinderrechten e.d.)	12
1.2.0.0 overtreding bevoegdheidsvoorschriften	3
1.3.0.0 overtreding vorm- en procedurevoorschriften	23
1.4.0.0 overtreding inhoudelijke voorschriften	1
2.1.0.0 misbruik van bevoegdheid	0
3.1.1.0 niet-behoorlijke belangenafweging t.a.v. besluiten	26
3.1.2.0 schending evenredigheidsbeginsel t.a.v. besluiten	0
3.2.1.0 schending evenredigheidsbeginsel/ proportionaliteit t.a.v. feitelijk handelen	0
4.1.0.0 niet honoreren van gedane toezeggingen	7
4.2.0.0 niet honoreren van gewekte verwachtingen/vertrouwen voor zover gerechtvaardigd	14
4.3.0.0 schending rechtszekerheid, anderszins	4

4.4.0.0 niet actief gevolg geven aan rechterlijke beslissingen	1
5.0.0.0 schending gelijkheidsbeginsel (voor zover niet vallend onder 1.1.1.0.)	0
6.1.0.0 gebreken in motivering t.a.v. juistheid	3
6.2.0.0 gebreken in motivering t.a.v. toereikendheid	2
6.3.0.0 gebreken in motivering t.a.v. kenbaarheid	2
7.1.1.1 } onvoldoende voortvarendheid o.g.v. 7.1.1.2 } redelijke of voorgeschreven termijn	36
7.1.2.0 schending administratieve nauwkeurigheid	5
7.1.3.1 onvoldoende actieve / adequate informatie t.a.v. behandelingsbericht	1
7.1.3.2 onvoldoende actieve / adequate informatie t.a.v. tussenbericht	3
7.1.3.3 onvoldoende actieve / adequate informatie t.a.v. tijdige mededeling van besluit tot niet beantwoording	2
7.1.3.4 onvoldoende actieve / adequate informatie over rechten / plichten van de burger	2
7.1.3.5 onvoldoende actieve / adequate informatieverstrekking, anderszins	4
7.1.4.1 onvoldoende actieve opstelling t.a.v. het horen	2
7.1.4.2 onvoldoende actieve opstelling t.a.v. informatie- verwerving, anderszins	4
7.1.4.3 onvoldoende actieve opstelling t.a.v. vastlegging verkregen informatie	1
7.1.4.4 onvoldoende actieve opstelling t.a.v. hoor en wederhoor	0
7.2.1.1 onvoldoende voorzieningen t.b.v. ontvangst- en verblijfsregistratie	1
7.2.1.2 onvoldoende voorzieningen t.b.v. registratie voortgangsbewaking	1
7.2.2.0 onvoldoende voorzieningen t.b.v. interne coördinatie en afstemming	1
7.2.3.0 onvoldoende voorzieningen ter bescherming privacy	2

7.2.4.0 onvoldoende voorzieningen ter bevordering onpartijdigheid	0
7.2.5.0 onvoldoende voorzieningen ter bevordering hulpvaardigheid t.o.v. burgers	11
7.2.6.1 onvoldoende voorzieningen t.b.v. fysieke toegankelijkheid/bereikbaarheid	0
7.2.6.2 onvoldoende voorzieningen t.b.v. telefonische bereikbaarheid	0
7.2.7.0 onvoldoende voorzieningen t.b.v. adequate verblijfs- en bewaaromstandigheden	0
7.3.1.1. niet betonen van voldoende respect voor de menselijke waardigheid / integriteit v/d burger (i.h.a.)	3
7.3.1.2 niet voldoende betrachten van wat i.h.a. vanuit overwegingen van fatsoen mag worden verlangd	2
7.3.1.3 niet voldoende achterwege laten van onbetamelijke opmerkingen	0
7.3.1.4 niet voldoende tonen van de vereiste zelfbeheersing/ sociale vaardigheden / professionaliteit	1
7.3.1.5 niet voldoende betrachten van wat i.h.a. vanuit overwegingen van respect mag worden verlangd Dit schendingcriterium werd tegen het einde van het verslagjaar ingevoerd n.a.v. toenemende constatering hiervan m.b.t. de belevingen van de burger; deze schending komt derhalve naast andere schendingen voor, zonder nog hier geregistreerd te zijn.	1
7.3.2.0 niet voldoende respecteren privacy (voor zover niet vallend onder 1.1 grondrechten)	1
7.3.3.0 niet betonen van onbevooroordeeldheid	2
7.3.4.0 onvoldoende open oog voor posities / belangen van burgers / inlevingsvermogen/actieve; hulpvaardige opstelling	5
7.3.5.0 niet voldoende vervullen van zorgplicht t.a.v. aan bestuursorganen toevertrouwde belangen	0
8.0.0.0 overige eisen van behoorlijkheid	2

IV.5. Ambtshalve ondernomen onderzoeken

De Ombudsfunctionaris heeft voorts, naast het overgrote deel van de bijzondere klachtzaken, in het verslagjaar elf onderzoeken ambtshalve (op eigen initiatief) ingesteld. Het betreft hier ondermeer het onderzoek naar discriminatie van PP-kaarthouders, het onderzoek naar het verlenen van overheidstoestemming voor het houden van openbare feesten in een groot bordeel, het onderzoek naar het teloorgaan van cultureel-historisch erfgoed op een schiereiland te Caracasbaai, het onderzoek naar de detentiesituatie van vreemdelingen in een afdeling van het Gouvernement Opvoedingsgesticht (G.O.G.) en het onderzoek naar de vernoeming van een verkeersplein naar een personage.

Ook is een aanvankelijk op een klacht omtrent het Referendum 2005 ondernomen onderzoek op een gegeven moment door de Ombudsfunctionaris ambtshalve in het belang van behoorlijkheid van bestuur voortgezet nadat de organisatie van Referendum 2005 na 8 april 2005 een afgelopen aangelegenheid is geworden en de klager (een vereniging) haar belang in de behandeling van de zaak had verloren.

IV.5.1. Het onderzoek naar discriminatie van PP-kaarthouders

Op 27 januari 2005 heeft de Ombudsfunctionaris ambtshalve besloten om een onderzoek in te stellen naar de gedragingen van het Bestuurscollege, bestaande uit de maatregelen en omissies die vermoedelijk geleid hebben tot de ontstane toestand in de eilandelijke gezondheidszorg, waarin PP-kaarthouders op onrechtmatige wijze ten achter op andere klanten van deze zorg leken te worden gesteld.

Het betrof hier in het algemeen het gerezen vermoeden dat in het verleden als in strijd met het gelijkheidsbeginsel, andere mensenrechten en met zorgvuldigheidsvereisten aan te merken maatregelen en omissies van het Bestuurscollege, geleid moeten hebben tot de ongerechtvaardigde discriminatie van structurele aard die PP-kaarthouders in de eilandelijke gezondheidszorg ten deel viel, e.e.a. waar het vermoedelijk betrof:

- a. de vaak onaanvaardbaar en soms verontrustend lange wachttijden voor specialistenconsult;
- b. onvolkomenheden in de infrastructuur, in het facilitaire beheer (waaronder de accommodatie in een wachtkamer) en in de kwaliteitsbewaking van de specialistenzorg;
- c. het ontbreken van de mogelijkheid voor kaarthouders om door de specialist van hun eigen keuze te worden gezien en behandeld.

De Ombudsfunctionaris heeft hierna, naast dit ambtshalve ingestelde onderzoek,

in februari en april van het verslagjaar bij het Bestuurscollege in casuïstisch verband bovendien zeven klachten van PP-kaarthouders aangekaart omtrent de vermoedelijk onrechtmatige wijze waarop zij ten achter gesteld werden op andere klanten van specialisten binnen de eilandelijke sector van de gezondheidszorg, in het bijzonder waar het betreft de wachttijd voor het verkrijgen van specialistenconsult.

Het toenmalige Bestuurscollege heeft met het ambtshalve genomen besluit van de Ombudsfunctionaris om het onderzoek in te stellen moeite gehad en heeft de Ombudsfunctionaris tijdens een vergadering met deze op 16 februari 2005 onder meer zelfs te kennen gegeven dat de Ombudsfunctionaris in strijd met een wettelijke bevoegdheidsbepaling zou hebben gehandeld. De Ombudsfunctionaris heeft zich niet hiermede kunnen verenigen.

In ieder geval heeft het Bestuurscollege de Ombudsfunctionaris verzocht om zich te onthouden van het verrichten van onderzoeken in complexe zaken van algemene strekking, met name in gevallen waarbij het Eilandsbestuur zelf reeds voornemens dan wel bezig is een oplossing te zoeken. Op de vraag hierop van de Ombudsfunctionaris welke oplossingen of beleidsvoornemens het Bestuurscollege toen voor ogen had met betrekking een oplossing voor de discriminatoire toestanden waaronder de PP-kaarthouders te lijden hebben, heeft het Bestuurscollege in bedoelde vergadering niet willen of kunnen zeggen. Hierdoor heeft de Ombudsfunctionaris niet kunnen afzien van het door hem ondernomen onderzoek.

De Ombudsfunctionaris heeft hierna op 21 februari 2005 zijn vraag aan het Bestuurscollege om hem, met het oog op het door hem ambtshalve voorgenomen onderzoek, te informeren omtrent de vraag welke voorzieningen het Bestuurscollege voornemens is te treffen om de onderhavige problematiek op te lossen, schriftelijk herhaald. Hierop heeft de Ombudsfunctionaris in het verslagjaar niet meer van het Bestuurscollege over deze problematiek mogen vernemen. Het Bestuurscollege zou pas in januari 2006 reageren op dit verzoek van de Ombudsfunctionaris.

Het betreft hier een problematiek die in sommige gevallen voor PP-kaarthouders ernstige gevolgen kan hebben en naar alle waarschijnlijkheid al heeft gehad.

Een en ander had de Ombudsfunctionaris tijdens een bespreking met de Gedeputeerde van Volksgezondheid op 15 augustus 2005 reeds naar voren gebracht.

IV.5.2. Het onderzoek naar de toestemming voor feesten in een bordeel

In november van het verslagjaar heeft de Ombudsfunctionaris ambtshalve besloten een onderzoek in stellen naar een gedraging van het Bestuurscollege, vermoedelijk bestaande uit het gedogen dat een voor het publiek toegankelijke dansfeest in een groot bordeel werd gehouden.

Het openbare dansfeest in de lokaliteiten van dat bordeel zou op een bepaalde datum in november 2005 worden gehouden. Gelet op de verschenen propaganda en de aard van de twee muziekbands, leek het feest bestemd te zijn voor massale deelname daaraan door jongeren op Curaçao.

Bedoelde toestemming van het Bestuurscollege bestond formeel uit het laten gebruik maken door de houder van een voor dat bordeel in het verleden verleende toestemming om voor het publiek toegankelijke vermakelijkheden in de vorm van dans en muziek te houden, een en ander verbonden aan de voor dat bordeel verleende horeca-vergunningen.

De Ombudsfunctionaris had het vermoeden dat deze gedraging niet behoorlijk zou zijn uit een oogpunt van hetgeen uit overwegingen van betamelijkheid van het Eilandsbestuur mag worden verlangd tegenover ouders van minderjarige (ook meerderjarige) jongeren en andere belanghebbenden op het gebied van opvoeding en vorming van jongeren.

Een gelijkgeaard vermoeden had de Ombudsfunctionaris – afhankelijk van de mate van handhaving van het geldende voorschrift betreffende de niet-toelating van minderjarigen tot de lokaliteiten – evenzo ook uit hetgeen uit een oogpunt van bescherming van minderjarige jongeren tegen normverval, uitbuiting en exploitatie, alsmede uit hetgeen uit een oogpunt van bevordering van de opvoeding van jongeren van het Eilandsbestuur mag worden verlangd.

Uit het door de Ombudsfunctionaris verrichte onderzoek, waarbij hij medewerkers op bedoelde avond voor observaties bij bedoeld bordeel heeft laten postvatten, is echter buiten verwachting komen vast te staan dat bedoeld feest nauwelijks door jongeren is bezocht. Er werden toevallig op dezelfde avond ook elders enkele andere, door jongeren geliefde evenementen gehouden. Vrijwel alle bezoekers van het feest in het bordeel op die bewuste avond leken in ieder geval boven de 20 jaar oud te zijn.

Dit gegeven was voor de Ombudsfunctionaris aanleiding geweest om te besluiten om geen verder onderzoek meer in te stellen, om reden dat bedoelde toestemming van het Bestuurscollege, gezien in het licht van de behoorlijkheidsvraag en van de noodzaak tot onderzoek, onvoldoende gewicht in de schaal heeft gelegd. Een en ander heeft de Ombudsfunctionaris schriftelijk aan het Bestuurscollege bericht.

IV.5.3. Het onderzoek naar de vernoeming van een verkeersplein (rotonde)

In november van het verslagjaar heeft de Ombudsfunctionaris ambtshalve besloten een onderzoek in stellen naar een gedraging van het Bestuurscollege, vermoedelijk bestaande uit het besluiten een verkeersplein (rotonde) alhier te vernoemen naar een personage.

De Ombudsfunctionaris had het vermoeden bekomen dat deze gedraging niet behoorlijk was, met dien verstande dat het Bestuurscollege daarbij niet zorgvuldig had gehandeld door niet of niet tenvolle een zorgvuldige procedure – ten aanzien van de aspecten van ambtelijke advisering en toepassing van criteria – te volgen om tot genoemd besluit te komen.

Ook had de Ombudsfunctionaris het vermoeden gekregen het Bestuurscollege niet doordacht had gehandeld door niet met alle in het geding zijnde belangen rekening te houden en ook niet stelselmatig (maar naar willekeur) had gehandeld door anders dan in de vaste lijn van het eerder in soortgelijke gevallen correct of gebruikelijkerwijs gevoerde beleid te hebben besloten.

Bij zijn benadering van het Bestuurscollege hierover had de Ombudsfunctionaris te kennen gegeven dat hij het prijs op zou stellen dat het College bij zijn reactie in het bijzonder ook zou toelichten het antwoord op de volgende vragen:

- a. Welke was de aard van de aanleiding voor het besluit van het Bestuurscollege en/of voor zijn voornemen om tot vernoeming van bovengenoemd plein (naar een personage) over te gaan?
- b. In welke vorm en op welke wijze heeft het Bestuurscollege een procedure gevolgd om tot bedoeld besluit te komen en in hoeverre is daarbij in het bijzonder het advies van de Straatnamencommissie door het Bestuurscollege opgevraagd en opgevolgd geworden?
- c. Welke status is formeel toegeschreven aan de Straatnamencommissie en aan haar adviezen?
- d. Op welke gronden zoal heeft het Bestuurscollege zijn besluit gestoeld en welke belangen zoal heeft het Bestuurscollege met dat besluit willen dienen?
- e. 1. Welke zijn de belangen die in deze aangelegenheid in het geding of als zodanig betrokken kunnen worden geacht? 2. Met welke belangen, in lokaal en eventueel in internationaal en regionaal verband, heeft uw College bij zijn besluitvorming rekening gehouden? 3. Hoe heeft het Bestuurscollege bij zijn besluitvorming over deze belangen geoordeeld?
- f. Heeft het Bestuurscollege ook belanghebbenden of belanghebbende groepen of bevolkingsgroepen alhier gehoord alvorens zijn besluit te nemen, zo ja welke en welke was alsdan hun standpunt?
- g. Is het juist dat enkele leden en/of de secretaris van de Straatnamencommissie

naar aanleiding van bedoeld besluit hun ontslag uit deze commissie hebben genomen? Zo ja, hoe is het Bestuurscollege voornemens hiermee om te gaan; zo nee, heeft men recentelijk anderszins ontslag uit deze commissie genomen en, zo ja, wat was dan de werkelijke aanleiding – voor zover deze functioneel van aard mocht zijn – van deze ontslagen?

De Ombudsfunctionaris had daarbij ook te kennen gegeven er prijs op te stellen de reactie van het Bestuurscollege binnen zes weken van het College te ontvangen. Bij het ter perse gaan van dit jaarverslag had de Ombudsfunctionaris nog geen reactie van het Bestuurscollege ontvangen. Inmiddels zet de Ombudsfunctionaris zijn onderzoek voort.

IV.5.4. Het onderzoek naar het laten teloorgaan van erfgoed te Caracasbaai

In april en mei van het verslagjaar is de Ombudsfunctionaris enkele malen in klachtmatig verband (zonder indiening officiële klacht) benaderd door een sociale activist, die zich beijvert voor het behoud van natuurlijk en historisch erfgoed op en rond het z.g. Schiereiland van Caracasbaai (Caracasbaai Island).

De onderwerpen waaromtrent de activist actie van de Ombudsman wil uitlokken betreft een aantal (dreigende) aantastingen van dit erfgoed.

De Ombudsfunctionaris heeft besloten ambtshalve een onderzoek in te stellen. De in het kader hiervan benaderde instanties als Carmabi, Defensa Ambiental en Amigu di Tera hebben tegenover de Ombudsfunctionaris deze aantastingen en dreigingen daarvan tegenover de Ombudsfunctionaris bevestigd en inhoudelijk aangevuld.

Het betreft hier de volgende (dreiging van) aantastingen van het erfgoed:

- a. de vernieling van een groot stuk onderwatergebied van koralen en vissen in de Caracasbaai, als gevolg van het ongecontroleerd slepen over de zeebodem van grote ankerkettingen en het lozen van heet en/of vervuild water, een en ander afkomstig van de grote booreilanden die daar komen meren;
- b. het verloren gaan en de dreiging van groter verlies van de door niet-begrazing in ecologisch opzicht ongerept gebleven, unieke vegetatie (w.o. orchideeën en unieke planten) en fauna (w.o. een wereldunieke uilsoort) op het schiereiland, als gevolg van de (geplande) toeristische ontwikkelingen en door het ongecontroleerde verkeer en stroperij aldaar van dagjesmensen;

- c. (de dreiging van) het verloren raken van vondsten van 3000-jaar oude Indiaanse artefacten in de zuid-oostelijke hoek van het schiereiland (t.o. Sta. Barbara Beach) als gevolg van ontvreemding door toerende bezoekers en vanwege geplande toeristisch-industriële ontwikkelingen aldaar;
- d. de dreiging van het verloren gaan van een uniek soort algenvorming op mangrove en van de mangrove-vegetatie, terwijl de mangrove van levensbelang moet zijn voor de koraal- en vissenpopulatie nabij de kust en de algenvorming bovendien uniek belang zou zijn voor de ontwikkeling van een kankerbestrijdingsmiddel;
- e. de dreiging van het verloren gaan van submarine grasvelden in het Spaanse water nabij het schiereiland vanwege toekomstige lozingen afkomstig van een toeristenindustrie in wording in de directe omgeving;
- f. (de dreiging van) het verloren gaan van (delen van) de mangrovevegetatie, die van levensbelang is(zijn) voor de koraal- en vissenpopulatie, in en nabij Fuikbaai en elders als gevolg van constructiewerken en de toekomstige lozing van voor genoemde populatie destructieve vloeistoffen in de zee, een en ander in verband met de komende vestiging van een waterontziltingsinstallatie en van een groot toeristisch industriecomplex nabij de Fuikbaai;
- g. de dreiging van het teloorgaan van de oorspronkelijkheid van het schiereiland als historisch erfgoed, met name als de plaats waar de Curaçaose held Pedro Luis Brion als militair commandant gefungeerd heeft (Fort Beekenburg) en vanwaar hij een van zijn belangrijkste en moedigste veldslagen in het belang van Curaçao heeft geleverd.

Uit de in dit onderzoek verkregen informatie heeft de Ombudsfunctionaris nadere aanwijzingen verkregen dat er sprake is van bestuurlijk handelen en nalaten dat niet behoorlijk moest zijn.

De Milieudienst heeft overigens aan de Ombudsfunctionaris weinig uitsluitsel over de formele aspecten van de situatie ter plaatse kunnen geven omdat het voor haar niet duidelijk is welke status de hier betrokken gebieden en belendende terreinen uiteindelijk hebben gekregen of zullen krijgen (geheel of ten dele toeristisch gebied of conserveringsgebied), noch welke ondernemingen op welke plekken op dit gebied op stapel staan, welke vergunningsafgiften op stapel staan noch of de bestaande of komende ondernemingen alle benodigde of gewenste vergunningen al hebben of zullen krijgen of niet, enz.

Van de Dienst Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting heeft de Ombudsfunctionaris vernomen dat de ontwikkelingen ook voor deze dienst niet goed duidelijk meer zijn sinds het Bestuurscollege een eerder genomen besluit ten

aanzien van een voorgenomen onderneming op het schiereiland daarna - wellicht terecht - weer heeft aangehouden waardoor er sedert een aantal jaren een onduidelijkheid bestaat met betrekking tot de toekomst van het schiereiland.

In verband hiermede heeft de Ombudsfunctionaris het Bestuurscollege schriftelijk benaderd met het verzoek om een bespreking te arrangeren met de bij deze aangelegenheid betrokken instanties teneinde verder te kunnen bezien.

Op deze brief heeft de Ombudsfunctionaris tot nu toe geen antwoord van het Bestuurscollege ontvangen, ook niet nadat hij zijn verzoek meer dan eens schriftelijk had herhaald.

Het betreft hier een zaak waarin de Ombudsfunctionaris niet alleen een onderzoekmatige maar ook een intermediërende rol, gericht op het behoud van het erfgoed uit een oogpunt van behoorlijk bestuur, tussen het Eilandsbestuur en de betrokken instanties en personen heeft willen spelen. In 2006 zal de Ombudsfunctionaris het Eilandsbestuur wederom hieromtrent benaderen.

IV.5.5. Het onderzoek naar de vreemdelingenbewaring in het G.O.G.-complex

Tegen eind oktober van het verslagjaar is de Ombudsfunctionaris telefonisch benaderd geworden door mevr. Jacqueline Martis, Voorzitter van Amnesty International (A.I.) alhier, met een informele klacht over de inhumane manier waarop, volgens door haar verkregen inlichtingen, de toentertijd in bewaring gestelde, illegale vreemdelingen in het G.O.G.-complex alhier ingesloten werden gehouden en werden behandeld.

Naar aanleiding hiervan heeft de Ombudsfunctionaris, zonder de formele ontvangst van deze klacht af te wachten en gelet ook op de urgentie van deze aangelegenheid, ambtshalve besloten om terstond een onderzoek in te stellen naar de manier waarop bedoelde vreemdelingen in het G.O.G.-complex (formeel onder verantwoordelijkheid van de Gezaghebber) in bewaring werden gehouden en behandeld.

De door de Ombudsfunctionaris vervolgens op twee achtereenvolgende dagen in de gesloten afdeling (cellencomplex) van het G.O.G. alhier aangetroffen situatie was beduidend beter dan de door hem in 2004 in de vreemdelingenbarakken te Koraal Specht aangetroffen situaties. Het onderbrengen van inbewaringgestelde, illegale vreemdelingen in het G.O.G.-complex houdt klaarblijkelijk verband met de door de Gezaghebber en de Minister van Justitie ondernomen acties om de huisvesting in de detentiesituatie van deze vreemdelingen verbeterd te zien.

Nochtans heeft de Ombudsfunctionaris op grond van zijn constatering omtrent een aantal aspecten van deze vreemdelingenbewaring in het G.O.G.-complex vermoedelijk als onbehoorlijk, waaronder enkele zelfs als vermoedelijk in strijd

met de mensenrechten, moeten aanmerken.

Het betreft hier in het kort de volgende, voornaamste aspecten.

De in de cellen ingesloten vrouwen waren op vernederende wijze gedwongen om gebruik te maken van een zeer eenvoudige faciliteit voor stoelgang en urineren in het toiletgedeelte van de cel. Deze faciliteit zag er donker en goor uit en ze bestond uit niet meer dan twee licht verhoogde opstapjes voor de voeten op de vloer met daartussenin een rond gat in de vloer.

De ingesloten vrouwen mochten van hogerhand niet meer dan in totaal twee uur per etmaal in de gelegenheid wordt gesteld om op de buitenplaats van het complex in open lucht te vertoeven ('luchten').

De Ombudsfunctionaris had wel met instemming kunnen constateren dat de op dienst zijnde bewakers op een menselijke manier begaan waren met de situatie waarin de inbewaringgestelde vrouwen verkeerden en dat zij eigenmachtig zelf hebben geregeld dat de vrouwen niet van het toilet in de cellen maar van dat van het kantoor in het cellencomplex gebruik konden maken en voorts dat zij meerdere uren per dag konden luchten.

De cellen bleken op zich veel te klein en te warm te zijn. De celbewoners waren niet van overheidswege voorzien van lakens, kussens, slopen en badhanddoeken. De badcellen boden ook veel te weinig privacy aan de gebruikers. Men mocht er ook niet over kranten of literatuur beschikken, ook niet tijdens het luchten, en men mocht geen bezoek van geestelijken of familie ontvangen. Ook staat er geen telefoontoestel van overheidswege tot hun beschikking; wel zijn zij in de gelegenheid gesteld zelf telefoonkaartjes voor hun eigen toestellen te laten kopen. De wasbakken in de toiletruimtes van de cellen waren niet netjes en niet goed onderhouden; de gebruiker had daar ook te weinig privacy als gevolg van zelfs van buitenaf zeer doorzichtige gordijnen.

Bij het onderzoek is ook gebleken dat de autoriteiten de opvang van de vreemdelingen in dit cellencomplex niet tevoren behoorlijk leken te hebben geregeld. Met het regiem en de bewaking had de G.O.G.-directie officieel geen bemoeienis. Het cellencomplex als plaats van bewaring van de vreemdelingen zou onder het beheer van de Gezaghebber en de Minister van Justitie staan.

De bewakers leken, te oordelen naar hun antwoorden op de gestelde vragen, geen duidelijke noch voldoende instructies zijdens autoriteiten te hebben ontvangen omtrent de behandeling en het regiem en zij hebben zelf vanaf de eerste avond en daarna moeten improviseren om de voorzieningen in een aantal basisbehoeftes van de vreemdelingen gedaan te krijgen. Zij beschikten niet over de nodige hulpmiddelen om de inbewaringgestelden behoorlijk te registreren en de registratie behoorlijk bij te houden; zij improviseerden wel met een zeer eenvoudige, zelf-

uitgedachte registratie in een zelfingericht schrijfblok. Zij beschikten ook niet over afschriften van de bevelschriften tot bewaring en hielden daarvan ook geen registratie bij. Twee van de vrouwen gaven op het aan hun uitgereikte bevelschrift te zijn kwijtgeraakt; de bewakers hadden daarvan ook geen afschrift. Er leek ook geen deugdelijke in-take van de aangebrachte vrouwen te geschieden; ontslag uit de vrijheidsbeneming in het complex voor verwijdering bleek ook niet deugdelijk te worden geregistreerd.

In het kader van zijn verder onderzoek had de Ombudsfunctionaris vervolgens op 1 november van het verslagjaar een uitgebreid emailbericht omtrent het vorenstaande aan de Gezaghebber en aan de Minister van Justitie als beheerder van het G.O.G. verstuurd. Daarop zou een nota van zijn bevindingen volgen.

Met het oog hierop heeft de Ombudsfunctionaris bij zijn brief van 3 november aan de Gezaghebber verzocht om aan hem spoedig op te geven het antwoord op de volgende vragen:

- a. op grond van welke titel is een inspecteur van politie overgegaan tot het namens de Gezaghebber tegen de hierboven bedoelde vreemdelingen uitvaardigen van schriftelijke bevelen tot inbewaringstelling en verwijdering;
- b. op grond van welke titel en/of in welke formele vorm is een beveiligingsbedrijf belast geworden met de bewaking van bedoelde vreemdelingen;
- c. welke instructies – in welke vorm en van welke autoriteit – heeft bedoeld bedrijf voor zijn bewakingstaak ontvangen;
- d. welke consignes – idem – zijn er voor het detentieregim vastgesteld;
- e. op grond van welke titel is genoemde gesloten G.O.G.-afdeling aangewezen als een inrichting waar mensen, onder wie inbewaringgestelde vreemdelingen van het vrouwelijke geslacht, (voortaan) mochten worden ingesloten.

Op deze brief heeft de Ombudsfunctionaris tot nu toe geen reactie van de Gezaghebber ontvangen.

Ook heeft hij geen reactie van de Gezaghebber en de Minister van Justitie ontvangen op bovenbedoeld emailbericht aan hen.

Wel heeft de Ombudsfunctionaris korte tijd later met instemming kunnen vernemen dat er geen vreemdelingen meer in het G.O.G.-complex werden geplaatst en dat de in het complex aangetroffen vrouwen er niet meer waren.

IV.5.6. Het onderzoek naar de afwijzing van een Referendum-optie

Dit onderzoek van de Ombudsfunctionaris ving in januari van het verslagjaar aan naar aanleiding van een bij hem ingediende klacht van de vereniging ARENA (Klager) over de afwijzing door het Bestuurscollege van het verzoek van Klager om een vijfde optie in het Referendum 2005 op te nemen. Nadat Referendum 2005 in april van het verslagjaar heeft de vereniging zijn belang in het onderzoek verloren en heeft de Ombudsfunctionaris het onderzoek ambtshalve voortgezet.

De behandeling van deze zaak door de Ombudsfunctionaris is voor hem een verwrongen aangelegenheid geworden als gevolg van de weinig toegeeflijke houding van het Bestuurscollege tegenover de wettig gelegitimeerde intenties van de Ombudsfunctionaris om informatie te verkrijgen omtrent de gedragingen in dezen van het Bestuurscollege tegenover Klager vóór het Referendum. Deze gedragingen wenste de Ombudsfunctionaris, in het kader van zijn taak om deugdelijkheid van bestuur te bevorderen, te toetsen aan de normen van behoorlijkheid van bestuur.

Het Bestuurscollege stelde zich echter op het standpunt dat de Ombudsfunctionaris in deze aangelegenheid niet bevoegd was, voornamelijk omdat het hier een gedraging van het Bestuurscollege in de vorm van wetgeving zou betreffen. In ieder geval ging het Bestuurscollege in enkele brieven een heftig juridisch steekspel met de Ombudsfunctionaris aan, in stede van gewoon te voldoen aan het wettelijk voorschrift om de door de Ombudsfunctionaris gewenste inlichtingen te verschaffen.

Het Bestuurscollege was in ieder geval van oordeel dat de Ombudsfunctionaris absoluut onbevoegd was de gedraging van het Bestuurscollege in deze aangelegenheid te onderzoeken.

De Ombudsfunctionaris was daarentegen van oordeel dat de opstelling van het Bestuurscollege een onwettige miskennis betekende van de bevoegdheid van de Ombudsfunctionaris om de gedragingen in dezen van het Bestuurscollege, in casu de handelwijze en nalaten alsmede de reactie van het Bestuurscollege op het verzoek van Klager, te onderzoeken om deze te kunnen toetsen aan behoorlijkheidsnormen en wel in een fase die los staat van en vooraf gaat aan die van de door het Bestuurscollege aangehaalde bepalingen, betreffende de rol van het Bestuurscollege bij het eilandelijke wetgevingsproces.

Het Bestuurscollege was voorts kennelijk de opvatting toegedaan dat bij uitsluiting het Bestuurscollege in absolute zin een voorwaardelijke functie heeft zelfs bij de prille besluitvorming inzake het initiëren van een eilandelijke wetgevingsprocedure.

De Ombudsfunctionaris gaat daarentegen ervan uit dat de Eilandsraad, zulks gelet op het gestelde in artikel 24 ERNA, niet absoluut afhankelijk is van het Bestuurscollege om te besluiten een eilandsverordening te gaan maken of te wijzigen. De opstelling van het Bestuurscollege, waarbij dit College zich kennelijk het primaat aanmeet van het wetgevingsinitiatief op het niveau van de eilandsverordening, bevat naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris derhalve een verregaand ondemocratische miskennis van de bevoegdheid van de Eilandsraad om als volksvertegenwoordiging zelfstandig tot het gaan maken of wijzigen van eilandsverordeningen te besluiten, waarbij overigens naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris het Bestuurscollege alsdan, wat diens medewerking daaraan betreft, ten principale een uitvoeringsplicht heeft, reeds waar het de voorbereiding en vervolgens de indiening bij de Eilandsraad van het door de Eilandsraad gewenste wetsvoorstel betreft.

Vast stond in ieder geval dat het Bestuurscollege, na bijna zes weken na indiening van het verzoek van Klager, eigenmachtig besloten heeft om, geheel buiten de Eilandsraad om, zelfstandig het verzoek van Klager af te wijzen en af te handelen, nadat overigens het College daaromtrent het advies van de Referendumcommissie had ingewonnen.

De Ombudsfunctionaris is van oordeel dat het Bestuurscollege formeel niet bevoegd was het verzoek af te wijzen. In al zijn argumenten heeft dat College ook geen legitimatie van zijn afwijzende beslissing aangetoond.

Met deze overschrijding van zijn bevoegdheid heeft het Bestuurscollege, naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris, derhalve niet behoorlijk jegens Klager gehandeld.

Het oordeel van de Ombudsfunctionaris stemt hier overigens overeen met de strekking van een behoorlijkenorm van de Ombudsfunctionaris, ingevolge welke een eilandsorgaan, dat van een klant een geschrift heeft ontvangen dat door een ander eilandsorgaan dient te worden behandeld, dit geschrift met voortvarendheid naar laatstbedoeld orgaan dient door te sturen en de klant hiervan schriftelijk in kennis dient te stellen.

Ook was de Ombudsfunctionaris van oordeel dat ingeval van een voor ons eiland

zo uitermate belangrijke aangelegenheid als het Referendum 2005, waarin Klager met ondersteuning van een substantieel deel van de bevolking om toevoeging van een optie aan het Referendum van 8 april 2005 verzoekt, geen rechtvaardiging te vinden is voor de door het Bestuurscollege in casu toegepaste handelwijze, bestaande uit het eigenmachtig afwijzen van het verzoek van Klager, na bijna zes weken na de indiening van het verzoek en geruime tijd vóór het Referendum, zonder de Eilandsraad op enigerlei wijze daarbij te hebben betrokken.

Dit laatste dient naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris, tegen de achtergrond van de formele zorgvuldigheid die het Bestuurscollege tegenover Klager behoort te betrachten, als niet behoorlijk te worden aangemerkt.

Naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris heeft het Bestuurscollege met zijn handelwijze tegenover Klager ook de mogelijkheid ontnomen aan de Eilandsraad om haar democratische bevoegdheid uit te oefenen tot het zelfstandig, uit hoofde van een eigen wettelijk geattribueerde bevoegdheid, het initiatief tot het overgaan tot wijziging van de (ontwerp-)eilandsverordening inzake Referendum 2005 ter hand te nemen indien de Raad dat zou hebben gewenst, ongeacht het (afwijzende) standpunt van het Bestuurscollege.

Een andere opvatting zou naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris niet in overeenstemming zijn met de essentie van een democratie.

Ook uit dit oogpunt dient de gedraging van het Bestuurscollege naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris als niet behoorlijk tegenover Klager te worden aangemerkt. Klager heeft immers in haar hoedanigheid van een in het democratische veld van Curaçao actieve vereniging hiermede haar voor de democratie van wezenlijk belang geachte verzoek, bestemd voor niet minder dan de volksvertegenwoordiging in een democratisch cruciale periode, op een definitieve, onderscheppende en bovenal ondemocratische wijze door het Bestuur van de hand gewezen en afgehandeld zien worden.

De Ombudsfunctionaris heeft in deze zaak uiteindelijk geoordeeld dat de klacht gegrond is en dat de gedraging in deze aangelegenheid van het Bestuurscollege jegens Klager in het geheel niet behoorlijk was.

Aangezien de hier geconstateerde niet-behoorlijkheid niet meer hersteld kon worden, sinds het Referendum 2005 toen al geruime tijd eerder een voldongen feit was geworden, heeft de Ombudsfunctionaris hierbij aan het Bestuurscollege ook de aanbeveling verstrekt om, bij wijze van genoegdoening, voor zijn gedraging schriftelijk zijn excuses te maken aan Klager.

IV.7. Onderzoeken n.a.v. meldingen over fraude / corruptie

De Ombudsfunctionaris heeft in het najaar van 2005 overigens twee meldingen speciaal omtrent fraude en corruptie ontvangen. Het oriënterend onderzoek in deze zaken is nog gaande. De capaciteitsproblematiek van het Bureau speelt de voortgang van deze onderzoeken parten.

De Ombudsfunctionaris heeft met het oog hierop inmiddels zijn suggestie voor een hechtere samenwerking met de Landsrecherche bij deze opsporingsdienst gedeponneerd.

Ook heeft hij voor het verrichten van enkele deelonderzoeken in de oriënterende fase een externe onderzoeker ingeschakeld.

V. EXTERNE RELATIES VAN DE OMBUDSFUNCTIONARIS

V.1. De externe communicatie

V.1.1. Voorlichting

In het verslagjaar heeft de Ombudsfunctionaris op diverse wijzen, in het kader van voorlichting gericht op naamsbekendheid en bekendheid met de behoorlijkheidsnormen, voorlichting verstrekt aan het publiek en aan andere doelgroepen.

Een voor dit verslagjaar bijzonder aspect hiervan vormden de in het laatste kwartaal van het verslagjaar ondernomen activiteiten van het Bureau bestaande uit de voorbereiding en de uitvoering van een eerste reeks van wekelijkse voorlichtingsavonden voor het publiek in de diverse buurtcentra.

Ook heeft de Ombudsfunctionaris in het verslagjaar een voor publieke distributie bestemde informatiefolder ingesteld en een groot aantal exemplaren daarvan uitgegeven, teneinde daarmee voor het Curaçaose ombudsmaninstituut meer naamsbekendheid te verwerven (zie Bijlagen).

In onderstaand kader volgt een schematisch overzicht van de in het verslagjaar door de Ombudsfunctionaris en zijn Bureau gehouden voorlichtingsactiviteiten:

Communicatievorm	Aantal presentaties
Informatiebulletins en officiële bekendmakingen	16
Normbulletins	48
Voorlichting aan het publiek e.a. doelgroepen:	
- Buurtcentra en belangengroepen	10
- Scholen	1
- Eilandsdiensten	3
- Bestuurders en diensthoofden (normbulletins)	48
- Andere forums op uitnodiging (lezingen)	8
- Informatiefolders	750
- Flyers (ter aankondiging informatiesessies in buurtcentra)	2800
Interviews / Talkshows:	
- Radio	3
- Televisie	4
Oudejaarsavond-boodschap (Plasa Brion)	1
Kranten spots	63
Televisiespots	450

V.1.2. Verkondiging van behoorlijkheidsnormen

Een belangrijk aspect van zijn externe communicatie in het verslagjaar vormde de regelmatige verkondiging door de Ombudsfunctionaris van de door hem in beeld gebrachte behoorlijkheidsnormen. Hiermede heeft de Ombudsfunctionaris op een systematische manier trachten bij te dragen aan een structurele bevordering van de kwaliteit van het openbaar bestuur van Curaçao.

In dit verband heeft hij in het verslagjaar met medewerking van het Eilandsbestuur nagenoeg elke week een normbulletin, houdende een door hem bij de toetsing van bestuurlijke gedragingen te hanteren norm samen met een uitvoerige uitleg daarvan, binnen de overheidsadministratie gepubliceerd. Deze publicaties waren met name gericht aan het adres van bestuurders, diensthoofden en ambtenaren.

Ook heeft de Ombudsfunctionaris deze behoorlijkheidsnormen, met de medewerking van een lokaal dagblad (Antilliaans Dagblad), in de vorm van een wekelijkse krantenrubriek ten behoeve van het lezerspubliek gepubliceerd.

De wekelijks binnen de overheidsadministratie uitgegeven normbulletins hielden behoorlijkheidsnormen in betreffende de volgende onderwerpen:

1. Gelijke behandeling voor gelijke gevallen
2. Respect voor het recht op persoonlijke vrijheid
3. Fundamenteel recht van de burger op behoorlijk bestuur
4. Adequate organisatie voor dienstverlening aan de burger
5. Honorering gerechtvaardigde verwachtingen
6. Het vereiste van professionaliteit jegens de burger
7. Voortvarendheid
8. Het 'vap vap'-beginsel
9. Eerbiediging fundamentele mensenrechten en beperkingsvoorwaarden
10. De Europese Code van Goed Administratief Gedrag
11. Het vereiste van correcte bejegening
12. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking
13. De zaak van de onderstandaanvrager
14. De zaak van de 100-jarige doorzetter
15. De klacht over inhouding op salaris ingevolge beslaglegging
16. De zaak van de door het water wadende voetganger
17. De zaak van de jonge, vooruitstrevende moeder
18. De zaak van de wijkbewoner en de vuile greppel
19. Algemene beginselen van behoorlijk burgerschap
20. De Ombudsfunctionaris is Ombudsman
21. Integriteit en de openbare sector

22. Ombudsman en de Bestuursrechter
23. Good Governance
24. Sexuele intimidatie
25. De zaak van de Amerikaanse optant voor het Nederlandschap
26. Politiegeweld onder het gezag van de Gezaghebber
27. De achterstand in de uitgifte van bouw kavels
28. De Ombudsman mag voor het Bestuur geen papieren tijger worden
29. Hoog College van Staat
30. De klacht en haar ontvankelijkheid
31. Van Kinderen's "moedernorm"
32. De uitdagingen op de weg van de Ombudsman
33. De fundamentele rechten van de burger
34. Spreekvrijheid voor ambtenaren
35. Recht op bescherming van persoonsgegevens
36. De actieve spreekplicht van de ambtenaar
37. De klokkenluider
38. De klokkenluider (2)
39. Het kenbaarheidsvereiste
40. De rebel in de Ombudsman
41. Recht op elegant bestuur
42. Recht op zorgvuldig bestuur
43. Recht op doordacht bestuur
44. Recht op wetmatig bestuur
45. Recht op eerbiedigend bestuur
46. Recht op zelfoptimaliserend bestuur
47. Grondslagen der mensenrechten
48. Het van God ingegeven overheidsbesluit

V.1.3. Informatiebulletins en officiële bekendmakingen

De door de Ombudsfuntionaris in het verslagjaar publiekelijk uitgegeven informatiebulletins en officiële bekendmakingen hadden betrekking op operationele onderwerpen, zoals met betrekking tot de klachtenbehandeling in kwantiteit, voorlichting omtrent de ontvankelijkheid van rechtzoekenden, ambtshalve ingestelde onderzoeken (bijv. oproep PP-kaarhouders), informatie-avonden in diverse buurtcentra, twee buitenlandse conferenties, bestuurlijke normen, te houden lezingen, bezoeken uit het buitenland en andere. Het betreft hier onderwerpen die elders in dit verslag aan de orde komen.

V.2. De relatie met de Eilandsraad

V.2.1. de formele zijde van de relatie

De bevoegdheid tot benoeming van een Ombudsfunctionaris is wettelijk in handen gelegd van de Eilandsraad van het Eilandgebied Curaçao. Dit is volgens de memorie van toelichting behorende bij de Eilandsverordening Ombudsfunctionaris Curaçao gebeurd op de eerste plaats om tot uitdrukking te brengen dat de Ombudsfunctionaris, hoewel hij in het kader van de uitoefening van zijn ambt aan geen enkel orgaan ondergeschikt is, te beschouwen is als een gemachtigde van de Eilandsraad.

De bij genoemde eilandsverordening behorende memorie van toelichting luidt in dit verband als volgt:

“In onze democratie wordt de relatie tussen de overheid en de burgers namelijk beheerst door de volksvertegenwoordiging, in dit geval de Eilandsraad, die daartoe door de burgers via verkiezingen is afgevaardigd.

Tot het werkterrein van de Ombudsman behoort de controle van bedoelde relatie tussen de overheid en de burgers, maar staatsrechtelijk ligt de uiteindelijke controle in handen van de Eilandsraad, die de instrumenten heeft om de bevindingen van de Ombudsman politiek te sanctioneren.

In het eilandelijke bestel van het Eilandgebied oefent de Eilandsraad via het politieke verantwoordingsstelsel politieke controle uit op het gehele bestuur voor zover dit in handen is van het Bestuurscollege. Door middel van dit stelsel kan de Eilandsraad de betrokken gedeputeerden, naar aanleiding van rapportages van de Ombudsman, zonodig dwingen tot het afleggen van politieke verantwoording.”

De Ombudsfunctionaris is in ieder geval bevoegd om gedragingen van de Eilandsraad en haar Leden in een bepaald geval te onderzoeken, voor zover deze gedragingen niet evenals die van de andere organen op basis van hun aard aan de bevoegdheidssfeer van de Ombudsfunctionaris zijn onttrokken.

Deze onderzoeken worden in de regel naar aanleiding van klachten onderzocht, maar zij kunnen ook op eigen initiatief (ambtshalve) door de Ombudsfunctionaris worden onderzocht indien deze een vermoeden heeft bekomen dat er sprake is van een onbehoorlijkheid.

In de staatsrechtelijke doctrine hier te lande wordt de Eilandsraad als een ‘bestuursorgaan’ aangemerkt. Gelet op zijn wettelijke taakstelling zal evenwel de Ombudsfunctionaris, waar het betreft de rechtsbescherming van de burger tegen overheidsbesluiten, er van uit moeten gaan dat besluiten van de Eilandsraad met een algemene strekking in geen geval rechtstreeks voorwerp van een onderzoek van de Ombudsfunctionaris mogen uitmaken. Dit behoort naar het oordeel van

deze Ombudsfunctionaris dan te gelden zowel ten aanzien van de besluiten van algemene strekking die door de Eilandsraad in haar hoedanigheid van autonome regelgever van het Eilandgebied zijn gegeven, als ten aanzien van dezelfde soort besluiten gegeven in haar hoedanigheid van medebewindvoerder van het Land en derhalve in haar zuivere hoedanigheid van bestuursorgaan.

De bevoegdheid van de Ombudsfunctionaris tot het onderzoeken van gedragingen van de Eilandsraad strekt derhalve niet verder dan tot het onderzoeken van bestuursbehandelingen van dit orgaan die niet zijn aan te merken als besluiten van algemene strekking (eilandsverordeningen, beschikkingen met algemene strekking, algemene beleidsregels etc).

V.2.2. De relatie met de Eilandsraad in de praktijk van 2005

De Eilandsraad als zodanig heeft in het verslagjaar weinig belangstelling getoond voor de Ombudsfunctionaris en zijn Bureau.

Deze houding dateert al vanaf de startfase van het Bureau in 2004, in welk jaar de Eilandsraad niet gereageerd heeft op de schriftelijke verzoeken van de Ombudsfunctionaris om door de Eilandsraad ontvangen te worden voor het verstrekken van informatie over het ombudsmaninstituut en zijn relatie met de Eilandsraad.

Ook op de brieven in dat jaar van de Ombudsfunctionaris aan de Eilandsraad omtrent het langdurig uitblijven van reacties van het Eilandsbestuur op onderzoekmatige benaderingen van de Ombudsfunctionaris heeft de Ombudsfunctionaris geen reactie mogen ontvangen.

De Eilandsraad leek overigens ook in het verslagjaar niet te hebben omgekeken naar wettelijke bevoegdheid om te allen tijde bij de Ombudsfunctionaris de door de Raad gewenste inlichtingen – en zelfs vertrouwelijke inlichtingen – over onderzoeken, rapporten en dergelijke in te winnen.

Voor deze afstandelijke houding van de Eilandsraad jegens de Ombudsfunctionaris valt redelijkerwijs niet een bepaald motief aan te wijzen.

De Ombudsfunctionaris heeft met de Eilandsraad als zodanig ook nimmer enig contact gehad dat enig element van een conflictmatige aard bevatte.

Wel voelt de Ombudsfunctionaris zich in de door hem beoogde relatie met de Eilandsraad gehinderd door de staatsrechtelijke gegevens dat de voorzitter van deze volksvertegenwoordigende raad qualitate qua tevens de voorzitter is van het

Bestuurscollege en dat beide Eilandsorganen door het monistische karakter van de eilandelijke overheid in structureel en functioneel opzicht een zekere verwevenheid met elkaar kennen.

In deze afstandelijke relatie tussen de Eilandsraad en de Ombudsfunctionaris zou evenwel in het jaar 2006 een kentering ten goede komen toen de Centrale Commissie van deze Raad de Ombudsfunctionaris voor een vergadering had uitgenodigd teneinde van deze toelichting te verkrijgen. Dit gebeurde naar aanleiding van een brief van de Ombudsfunctionaris aan de Eilandsraad waarin deze de Eilandsraad van zijn voornemens had verwittigd om ambtshalve een onderzoek in te stellen naar de gedragingen van het Bestuurscollege inzake de verlening van subsidies aan een aantal bejaardentehuizen. Met de inhoud van deze brief aan de Eilandsraad had de Ombudsfunctionaris tevens beoogd de Eilandsraad in de gelegenheid te stellen om eventueel te overwegen wettelijke voorzieningen in te stellen voor de regulering van de bejaardenzorg in tehuizen van particuliere stichtingen, ook die waaraan geen overheids subsidies worden verleend.

V.3. De relatie met het Bestuurscollege en de Gezaghebber

V.3.1. De formele zijde van de relatie met dit Eilandsbestuur

Gedragingen van het Bestuurscollege en van zijn Leden, derhalve van de Gedeputeerden en de Gezaghebber, alsmede gedragingen van de Gezaghebber als zelfstandig eilandsorgaan, kunnen door de Ombudsfunctionaris worden onderzocht. Deze onderzoeken worden in de regel naar aanleiding van klachten onderzocht en zij kunnen ook op eigen initiatief (ambtshalve) door de Ombudsfunctionaris worden onderzocht indien deze een vermoeden heeft bekomen dat sprake is van een niet-behoorlijkheid zijdens dit College of de Gezaghebber.

Het Bestuurscollege van zijn kant heeft de verantwoordelijkheid voor het ondersteunende beheer van het Bureau van de Ombudsfunctionaris, dus op het financiële en personele gebied. Portefeuillehouder hierbij is de Gedeputeerde van Algemeen Beheer.

Volgens de wet dient het Bestuurscollege de Ombudsfunctionaris alle faciliteiten beschikbaar te stellen, die noodzakelijk zijn voor de goede en onafhankelijke uitoefening van diens ambt. Deze beschikbaarstelling van faciliteiten dient in overeenstemming met de Ombudsfunctionaris te geschieden.

De sterkte van het personeel van het Bureau van de Ombudsfunctionaris en het bij de sterkte behorende rangniveau worden door het Bestuurscollege vastgesteld, na overleg met de Ombudsfunctionaris.

Benoeming, bevordering, bestraffing, schorsing en ontslag aan het personeel van het bureau geschieden door het Bestuurscollege, na een daartoe strekkende voordracht van de Ombudsfunctionaris.

Op het personeel van het bureau zijn de rechtspositieregelingen van het Eilandgebied van toepassing. Voor de toepassing van de rechtspositieregelingen treedt de Ombudsfunctionaris op als hoofd van dienst.

Overigens functioneren de Ombudsfunctionaris en het personeel van zijn bureau onafhankelijk van het Bestuurscollege.

De werkwijze en de inrichting van het Bureau van de Ombudsfunctionaris worden door de Ombudsfunctionaris vastgesteld.

Niet in een goede verhouding tot deze onafhankelijkheid staat vanaf 2003 de schriftelijk kenbaar gemaakte opvatting van het Bestuurcollege dat de Ombudsfunctionaris niet meer budgettaire bevoegdheden behoort te hebben dan een gewoon diensthoofd. Het Bestuurscollege heeft in de praktijk ook steeds geen enkel extra stuk financieel zelfbeheer, althans niet meer dan het gewone diensthoofd al heeft, aan de Ombudsfunctionaris willen toekennen.

De Ombudsfunctionaris is daartegenover van oordeel dat deze standpunten van het Bestuurscollege niet in overeenstemming zijn met het onafhankelijkheidskarakter van de ambtsuitoefening van de Ombudsfunctionaris.

Deze kwestie was ook in een rapport van de Algemene Rekenkamer van het Land duidelijk een onderwerp van kritische beschouwing geworden. De Kamer is van oordeel dat, nadat de begroting van het bureau van de Ombudsfunctionaris eenmaal door de Eilandsraad is goedgekeurd, de Ombudsfunctionaris ten aanzien van het beheer, i.c. het aangaan van verplichtingen, meer bewegingsvrijheid toegestaan moet worden. De Algemene Rekenkamer zegt met zoveel woorden dat voorkomen moet worden dat de onafhankelijkheid van de Ombudsfunctionaris wordt beïnvloed door besluiten of juist het uitblijven van besluiten van het Bestuurscollege.

Voor zover de Ombudsfunctionaris weet is het Bestuurscollege hieromtrent tot nu toe niet van standpunt veranderd.

Dit meningsverschil leek vanaf het begin al een belangrijke aanleiding te zijn voor een verkoelde verhouding, ook in de werkrelatie, tussen het Bestuurscollege en de Gezaghebber enerzijds en de Ombudsfunctionaris anderzijds.

V.3.2. De relatie met het toenmalige Eilandsbestuur in de praktijk van 2005

V.3.2.1. Algemeen

Het begin van het verslagjaar heeft voor wat betreft de Ombudsfunctionaris mede in het teken gestaan van de reeds uit het jaar 2004 daterende, gespannen verhouding met het toenmalige Eilandsbestuur, onder wie de Gezaghebber.

De relatie met laatstgenoemde autoriteit was tegen eind 2004 van een koele tot zelfs gespannen verhouding afgezakt nadat de Ombudsfunctionaris, na het consistent uitblijven van reacties van de Gezaghebber en het toenmalige Bestuurscollege op zijn klachtmatige benaderingen, zijn toevlucht tot extra-reguliere middelen had gezocht.

Wat de gespannen verhouding met het toenmalige Bestuurscollege en de Gezaghebber in het begin van het verslagjaar betreft heeft de Ombudsfunctionaris het betreurd dat deze Eilandsorganen bij hun opstelling tegenover de Ombudsfunctionaris voorbij leken te gaan aan de omstandigheid dat de Ombudsfunctionaris bepaald niet er op uit was (geweest) om zich in een conflictsituatie met de Gezaghebber of het Bestuurscollege te begeven.

De Ombudsfunctionaris ondervond evenwel dat het de Gezaghebber en het Bestuurscollege bepaald niet gemakkelijk leken af te gaan om de Ombudsfunctionaris te accepteren met diens pretenties van een statelijk orgaan dat een onafhankelijke functie heeft en dat zich wilde toeleggen op het houden van een wakend oog op de behoorlijkheid van het openbaar bestuur in het Eilandgebied.

Sedert dat de verhoudingen in het jaar 2004 verkoeld raakten, heeft de Ombudsfunctionaris herhaaldelijk, zowel schriftelijk als mondeling, om een bespreking met het Bestuurscollege ter verbetering van de verhouding verzocht. Ook heeft de Ombudsfunctionaris herhaaldelijk op aanstelling van de bij de wet voorgeschreven ‘Adviescommissie voor de Ombudsfunctionaris’ aangedrongen.

Naar het oordeel van de Ombudsfunctionaris zou deze Commissie een geschikt adres voor het Bestuurscollege en de Gezaghebber kunnen zijn voor het deponeren van hun eventuele bedenkingen omtrent de persoon of het optreden van de Curaçaose ombudsman zonder dat dat tot een rechtstreekse confrontatie met deze hoeft te leiden.

De Ombudsfunctionaris had zijn toevlucht tot de extra-reguliere middelen, zoals zijn gang naar de media en het openbaar ministerie, gekozen nadat en juist omdat de Gezaghebber en het Bestuurscollege vanaf het begin maandenlang consistent de

Ombudsfunctionaris hebben genegeerd door op geen enkele wijze te reageren, zelfs niet op de herhaalde benaderingen van de Ombudsfunctionaris in uitermate belangrijke zaken die betrekking hadden op de (inhumane) vrijheidsbeneming van mensen.

De wijze waarop de Gezaghebber en het Bestuurscollege zich tegenover de Ombudsfunctionaris opstelden hebben bij deze ook noodwendig een weerbare houding teweeggebracht; een zichzelf respecterende ombudsman kan zich immers niet veroorloven om door het openbaar bestuur zonder gerechtvaardigde aanleiding op een zijspoor te worden gezet en zijn instituut tot een obsoleete instantie te laten verworden.

V.3.2.2. De bespreking van 16 februari 2005

De gespannen verhouding aan het begin van het verslagjaar tussen het toenmalige Bestuurscollege en de Ombudsfunctionaris leek uiteindelijk haar ontlading te hebben gevonden in een op 16 februari 2005 plaatsgevonden vergadering van het Bestuurscollege met de Ombudsfunctionaris, waarvoor het Bestuurscollege de Ombudsfunctionaris had uitgenodigd.

De Ombudsfunctionaris had toen overigens op prijs gesteld dat het Bestuurscollege zich met genoemde vergadering à priori formeel ten doel had gesteld om “waar mogelijk tot werkafspraken te komen en zo de verstandhouding, communicatie en werkrelatie met de Ombudsfunctionaris te optimaliseren”. Ook heeft de Ombudsfunctionaris gewaardeerd dat in bedoelde vergadering partijen inderdaad tot bepaalde afspraken waren gekomen.

De Ombudsfunctionaris betreurde evenwel dat in de vergadering de Gezaghebber en het toenmalige Bestuurscollege bij hun benaderingen van de Ombudsfunctionaris inzake een aantal onderwerpen – zoals de wens van het Bestuurscollege jegens de Ombudsfunctionaris om een kenbaarheidsvereiste te hanteren, voorts om bij openstaan van een administratiefrechtelijke voorziening voor de burger diens klacht niet te ontvangen, om niet-verplicht te behandelen zaken niet te behandelen en om zowel in intern als in extern verband de benaming ‘ombudsfunctionaris’ te gebruiken, e.a. – kennelijk voorbij leken te gaan aan de professionaliteit van de Ombudsfunctionaris, die zich immers gedegen op zijn ambt had voorbereid. Ook leken het Bestuurscollege en de Gezaghebber te zijn voorbijgegaan aan de égards om eerst de Ombudsfunctionaris te polsen alvorens te besluiten om hem die onderwerpen eenzijdig op te (willen) leggen. Het ligt trouwens ook niet op de weg van het Bestuurscollege of de Gezaghebber om de

Ombudsfunctionaris omtrent zijn werkwijze instructies of aanwijzingen te doen toekomen.

Elders in dit verslag (paragraaf IV.1.3. e.v.) is reeds vermeld welke zakelijke opstelling de Ombudsfunctionaris tegenover deze benaderingen van het Bestuurscollege heeft ingenomen. Het betreft hier hoofdzakelijk onderwerpen die verband houden met het ontvankelijkheidsbeleid van de Ombudsfunctionaris tegenover bij hem te deponeren klachten van burgers.

Een door de Gezaghebber in bedoelde bespreking van 16 februari 2005 in het vooruitzicht gestelde vervolgvergadering heeft verder niet meer plaatsgevonden, ook niet nadat de Ombudsfunctionaris enige maanden later schriftelijk hierom had gevraagd.

Wel heeft het Bestuurscollege in de loop van het verslagjaar er blijk van gegeven in beginsel bereid te zijn om beter dan voorheen te reageren op de klachtmatige benaderingen van de Ombudsfunctionaris. De prestaties in dit verband van het Bestuurscollege zijn echter nog niet wat zij zouden behoren te zijn.

De Ombudsfunctionaris koestert nochtans de hoop dat deze positievere trend in de verhoudingen zich zal blijven voortzetten.

Bijzonder tevreden mag de Ombudsfunctionaris zich evenwel betonen met de medewerking die zijn Bureau van de eilandsdiensten in de loop van het verslagjaar heeft ondervonden en welke er toe geleid heeft dat een substantieel van de zich bij het Bureau aangediend hebbende klagers een uitkomst ten deel is gevallen waarmee zij tevreden zijn gebleken.

V.3.2.3. De aard van de reacties van het toenmalige Eilandsbestuur

Het toenmalige Bestuurscollege heeft zich overigens in het verslagjaar tot aan het vierde kwartaal niet bijster enthousiast betoond in de beantwoording van de klachtmatige benaderingen van de Ombudsfunctionaris. Ook hadden de schaarse reacties van het Bestuurscollege soms veel weg van een neiging om met de Ombudsfunctionaris een juridisch steekspel aan te gaan in plaats van zich er op toe te leggen om de klachtmatige signaleringen in het belang van deugdelijkheid van bestuur op een bestuurlijk positieve manier op te vatten en ieder geval deze intern ten goede aan te wenden en overigens extern een professionele relatie met de Ombudsfunctionaris te behouden.

Op een aantal uit 2004 daterende klachtmatige benaderingen van de

Ombudsfunctionaris heeft het Bestuurscollege ook niet in het verslagjaar gereageerd. Zo heeft het Bestuurscollege ondanks herhaalde verzoeken van de Ombudsfunctionaris op geen enkele wijze in het verslagjaar zelf gereageerd op de aan het adres van het Bestuurscollege gerichte signaleringen van de Ombudsfunctionaris omtrent de misstanden in de barakken die in 2004 en ten dele in 2005 te Koraal Specht aangewend werden voor de bewaring van de illegale vreemdelingen die daar onder een door het Bestuurscollege ingestelde bewaking en toezicht hebben gestaan.

Wel heeft de Gezaghebber in maart van het verslagjaar op de aan haar adres gerichte signaleringen omtrent bedoelde misstanden voor het laatst gereageerd maar evenwel op zodanige wijze dat de Ombudsfunctionaris deze aangelegenheid procesgewijs niet tot een goed einde heeft kunnen brengen. Ook hebben de stellingnames van de Gezaghebber het de Ombudsfunctionaris bemoeilijkt om zijn wettelijke bevoegdheid uit te oefenen en in deze aangelegenheid het Bestuurscollege te blijven aanspreken over zijn gedragingen in deze aangelegenheid. Die stellingnames moeten ook voor het Bestuurscollege aanleiding zijn geweest om in strijd met zijn wettelijke verplichting de Ombudsfunctionaris niet van de door hem gevraagde inlichtingen te voorzien.

De Ombudsfunctionaris blijft van oordeel dat het Bestuurscollege zich met zijn betrokkenheid, die uit haar aard significant is, hoe gering zij van omvang ook moge zijn, niet achter de Gezaghebber mag dekken.

Op het schriftelijk verzoek van de Ombudsfunctionaris aan de Gezaghebber in maart van het verslagjaar om haar reactie zodanig te structureren dat de Ombudsfunctionaris daarmee overweg kan, heeft de Ombudsfunctionaris verder niet een antwoord ontvangen in het verslagjaar.

Het door de Ombudsfunctionaris in dit verband in 2004 ambtshalve geëntameerde onderzoek naar de misstanden in de vreemdelingenbarakken is alzo ook niet in het verslagjaar afgehandeld kunnen worden.

Hetzelfde geldt voor de behandeling van een klacht over de wegvoering door de politie van een bejaarde uit een tehuis, welke aangelegenheid, die het Plaatselijk Hoofd van Politie regardeert, ook incorrect in laatstbedoelde reactie van de Gezaghebber omtrent de misstanden betreffende de vreemdelingen was verweven.

Terzijde wordt aangetekend dat bovenbedoelde signaleringen van de Ombudsfunctionaris van 2004 dateerden en dat zij betrekking hadden op zeer benedenmaatse leefomstandigheden waartoe voornamelijk in dat jaar de gedetineerde vreemdelingen van overheidswege (Gezaghebber en Bestuurscollege) gedwongen werden, zulks in strijd met verdragsrechtelijke en ongeschreven normen. Daarmee werd een reeks normen in diverse vormen geschonden, in gradaties die varieerden vanaf het dwingen van mensen om

langdurig in de mensonwaardige barakken te verblijven zonder er een rechter aan te pas te laten komen in gevallen wanneer deze mensen niet een advocaat konden betalen tot aan het hen daarbij verstoken houden van allerlei ongeschreven rechten zoals het recht om (zelfs lokaal aanwezige) familie op bezoek (uit het buitenland) te mogen ontvangen, het recht om een krant te lezen of om een geestelijke te spreken.

De Ombudsfunctionaris heeft aan het begin van het verslagjaar evenwel met grote instemming kennis kunnen nemen van de door de Gezaghebber genomen maatregelen om bovenomschreven, penibele detentiesituatie voor nagenoeg al de zich in de barakken bevindende vreemdelingen op te heffen en die vreemdelingen uit die situatie te verwijderen.

V.3.2.4. De ophef over de benaming van de Ombudsfunctionaris

Een aangelegenheid die aan het begin van het verslagjaar de spanningen in de verhouding tussen het Bestuurscollege en de Ombudsfunctionaris nog meer deed toenemen vormde het besluit van de Ombudsfunctionaris om ambtshalve een onderzoek in te stellen naar het feit dat het Bestuurscollege de Ombudsfunctionaris schriftelijk had "geïnstrueerd" om voortaan zowel in intern als in extern verband de benaming "Ombudsfunktionaris" te bezigen in plaats van "Ombudsman". De Ombudsfunctionaris had overigens tot dan toe vanaf zijn start getrouw de benaming "Ombudsfunctionaris" in al zijn officiële stukken gebezigd en had tot dan toe de internationaal bekende en lokaal bekend geworden benaming "Ombudsman" slechts in de informele sfeer, zowel in het Papiamentu als in het Nederlands, alsmede in niet-officiële publicaties gebezigd. Hij heeft daarom het standpunt van het Bestuurscollege omtrent zijn gebruik van de benaming van de Curaçaose ombudsman bepaald niet goed kunnen inzien.

Hij heeft zich dan ook niet kunnen neerleggen bij deze 'instructie' van het Bestuurscollege, te meer omdat het Bestuurscollege niet bevoegd is een dergelijke instructie aan de Ombudsfunctionaris te doen toekomen.

Afgezien hiervan geldt in professionele en internationale kringen, alsook voor de Ombudsfunctionaris, dat het woord 'ombudsman' een geslachtneutraal woord is.

De Ombudsfunctionaris is uit behoud van zijn onafhankelijk functioneren tegenover het Bestuurscollege dan ook ertoe overgegaan om deze 'instructie' ook in de ogen van het Bestuurscollege op losse schroeven te zetten door het Bestuurscollege schriftelijk aan te zeggen dat hij het vermoeden heeft dat het Bestuurscollege daarmee een aantal behoorlijkheidsnormen heeft geschonden, dat hij daarom het besluit genomen heeft om naar deze gedraging van het Bestuurscollege een onderzoek in te stellen en dat hij het Bestuurscollege verzoekt

om hierop te reageren.

In genoemde bespreking van 16 februari 2005 bleek het Bestuurscollege bij monde van de Gezaghebber bepaald niet te spreken te zijn over deze onderzoeksdaad van de Ombudsfunctionaris.

In ieder geval heeft de Ombudsfunctionaris in bedoelde bespreking te kennen gegeven dat hij ten aanzien van dit onderwerp reeds een besluit had genomen welke hij schriftelijk aan het Bestuurscollege had kenbaar gemaakt en dat hij het Bestuurscollege ook verzoekt om dat besluit van de Ombudsfunctionaris te respecteren en om, zoals de wet dat voorschrijft, overeenkomstig die brief van de Ombudsfunctionaris te reageren.

Het Bestuurscollege heeft hierna echter niet op die brief gereageerd. Het gebruik door de Ombudsfunctionaris van bedoelde benaming is overigens bij het oude gebleven. Van het gegeven dat het Bestuurscollege deze benamingskwestie verder niet meer aan de orde heeft gesteld, heeft de Ombudsfunctionaris inmiddels met instemming kunnen kennisnemen.

V.3.2.5. Onderzoeken naar gedragingen in complexe aangelegenheden

Een aangelegenheid in het verslagjaar waar het Bestuurscollege ook moeite mee had betrof het ambtshalve genomen besluit van de Ombudsfunctionaris in het begin van het verslagjaar om een onderzoek in te stellen naar de vermoedelijke discriminatie van PP-kaarthouders waar het betreft de medische zorg door specialisten (o.a. zeer lange wachttijden voor consult). In de vergadering van het Bestuurscollege met de Ombudsfunctionaris op 16 februari 2005 heeft het Bestuurscollege aan deze ondermeer zelfs te kennen gegeven dat de Ombudsfunctionaris in strijd zou hebben gehandeld met artikel 11 van de Eilandsverordening Ombudsfunctionaris Curaçao, aangezien het hier een onderzoek inzake een aangelegenheid betrof die tot het algemeen beleid van het Bestuurscollege behoort.

Ingevolge artikel 11 is de Ombudsfunctionaris niet bevoegd een onderzoek in te stellen of voort te zetten indien de aangelegenheid behoort tot het algemeen beleid van een Eilandsorgaan.

Uit de Memorie van Toelichting van deze verordening kan ondermeer worden opgemaakt dat het hier gaat om aangelegenheden betreffende het algemeen beleid van het Eilandgebied en de algemeen verbindende voorschriften, te weten typische aangelegenheden waaromtrent een politiek/bestuurlijke overweging is gemaakt door een orgaan. De hier aan de orde zijnde wettelijke uitzondering op de onderzoeksbevoegdheid van de Ombudsfunctionaris betreft alleen het beleid en de voorschriften op zichzelf. De uitvoering daarvan en de daarbij behorende

gedragingen kunnen uiteraard wel aanleiding geven tot het instellen van een onderzoek, ambtshalve danwel naar aanleiding van een klacht.

Aan het bij genoemd artikel 11 gegeven wettelijk voorschrift heeft de Ombudsfunctionaris zich in zijn praktijk steeds gehouden; daarbij heeft hij zich ook gesteld gezien voor grensgevallen. Een van deze zaken betreft de vermoedelijke discriminatie van PP-kaarthouders waar het betreft de medische zorg door specialisten.

De Ombudsfunctionaris heeft deze aangelegenheid namelijk niet als een duidelijke aangelegenheid van algemene strekking aangemerkt omdat hij aanwijzingen heeft verkregen dat ten aanzien van de PP-kaarthouders juist een uitzondering was gemaakt op de aard van de algemene voorzieningen inzake medische specialistenzorg.

Het toenmalige Bestuurscollege verzocht de Ombudsfunctionaris in genoemde vergadering in ieder geval om zich te onthouden van het verrichten van onderzoeken in complexe zaken van algemene strekking (de grensgevallen), met name in gevallen waarbij het Eilandsbestuur zelf reeds voornemens dan wel bezig is een oplossing te zoeken. Op de vraag hierop welke oplossingen of beleidsvoornemens het Eilandsbestuur toen voor ogen had met betrekking tot een oplossing voor de discriminatoire toestanden waaronder de PP-kaarthouders te lijden hebben, heeft het Bestuurscollege in bedoelde vergadering niet willen of kunnen zeggen. In verband hiermee heeft de Ombudsfunctionaris niet kunnen afzien van het door hem ondernomen onderzoek.

De Ombudsfunctionaris heeft in ieder geval in die vergadering en later schriftelijk zijn onvrede kenbaar gemaakt met de instruerende toonzetting die het Bestuurscollege met betrekking tot de werkwijze van de Ombudsfunctionaris gebezigd heeft. Immers de Ombudsfunctionaris behoort, voor wat betreft zijn werkwijze, zich onafhankelijk van de subjecten van onderzoek, zoals het Bestuurscollege, te kunnen opstellen.

Ook heeft de Ombudsfunctionaris zich voorgenomen om een bericht van het Bestuurscollege over diens beleidsvoornemens af te wachten en inmiddels door te gaan met het ontvangen van individuele klachten van PP-kaarthouders over de discriminatoire bejegeningen.

Verder heeft de Ombudsfunctionaris zich nochtans ook hier opengesteld voor kennisneming van opvattingen en suggesties van onderzoeksobjecten en heeft hij in bedoelde vergadering ten aanzien van dit onderwerp (onderzoeken in complexe aangelegenheden) met het Bestuurscollege uiteindelijk de volgende afspraak gemaakt.

De Ombudsfunctionaris zal in het vervolg in de hier bedoelde, complexe

aangelegenheden, alvorens een onderzoek te starten, eerst een brief aan het Bestuurscollege schrijven waarin hij zijn voornemen tot het instellen van een onderzoek zal aankondigen. In bedoelde brief zal de Ombudsfunctionaris het Bestuurscollege in de gelegenheid stellen binnen een korte termijn het standpunt van het Bestuurcollege omtrent dat voornemen kenbaar te maken. Het Bestuurscollege zal binnen die korte termijn zijn standpunt kenbaar maken. Hiermede heeft de Ombudsfunctionaris in het verslagjaar een marginaal aspect toegevoegd aan zijn beleid met betrekking tot de ontvankelijkheid van bij hem gedeponeerde klachten dan wel tot zijn bevoegdheid om ambtshalve een onderzoek in te stellen, een en ander ingeval van complexe aangelegenheden.

In de in het verslagjaar voorgekomen gevallen heeft het Eilandsbestuur evenwel geen standpunt kenbaar gemaakt op de aankondiging door de Ombudsfunctionaris dat hij in een complexe aangelegenheid voornemens is een onderzoek in te stellen. Wel heeft het toenmalige Bestuurscollege inmiddels (januari 2006) aan de Ombudsfunctionaris de kennelijk nog in studie zijnde voornemens van dat College met betrekking tot de PP-kaarthoudersproblematiek in enkele punten voorgelegd. Deze opmerkelijke maar nochtans positieve daad van het Bestuurscollege wordt door de Ombudsfunctionaris op prijs gesteld, alhoewel deze daad in procedureel opzicht geen schoonheidsprijs verdient enerzijds omdat de Ombudsfunctionaris om reeds geformuleerde en eventueel reeds in uitvoering zijnde beleids-voornemens had gevraagd en anderzijds omdat de Ombudsfunctionaris niet in besluitvormingsprocessen van het Bestuur ware te worden betrokken. De Ombudsfunctionaris heeft niettemin de vorming van zijn voorzichtig in te kleden antwoord op deze benadering van het Bestuurscollege met een positieve intentie in studie genomen.

V.4. Andere vormen van de externe relaties

V.4.1. Dienstreizen

De Ombudsfunctionaris heeft in het verslagjaar, vanaf 8 tot en met 12 april, onder auspiciën van het Commonwealth Secretariat, de Caribbean Ombudsman Association (CAROA) vertegenwoordigd bij de First International Conference of the African Ombudsman Association in Johannesburg, Zuid Afrika.

Voorts heeft de Ombudsfunctionaris van 5 tot en met 7 juni in Antigua deelgenomen aan een bespreking van de speciale commissie van de CAROA, belast met de ontwikkeling van een traject om te komen tot het instituut van een

Regionale Ombudsman voor het Caraïbische gebied.

Op 16 en 17 juni heeft de Ombudsfunctionaris gevolg gegeven aan een uitnodiging van een politieke partij die zich voor deugdelijkheid van bestuur inzet, de Aliansa Democratico Arubano, om op Aruba een openbaar toegankelijke lezing te houden over het ombudsmaninstituut. De Ombudsfunctionaris heeft voor de goede orde de Minister-President van Aruba van zijn komst naar Aruba verwittigd.

In het verslagjaar werden voorts twee medewerkers van het Bureau van de Ombudsfunctionaris in eind november in de gelegenheid gesteld om ter verbreding van hun kennis een korte stage te lopen bij het Bureau van de Ombudsman van Trinidad & Tobago.

V.4.2. Bezoeken uit het buitenland

In het verslagjaar heeft de Ombudsfunctionaris twee bezoeken uit het buitenland ontvangen te weten van de heer mr. Migiel van Kinderen uit Rotterdam en de heer Frans Veltkamp uit Enschede.

Mr. Van Kinderen is de Ombudsman van Rotterdam en omliggende gemeenten; hij was op vakantie op Curaçao. Bij gelegenheid van zijn informele bezoek aan de Ombudsfunctionaris heeft hij bij wijze van collegiale geste aan deze een vakboek ten geschenke gegeven (zie foto in de Bijlagen).

Gedurende het verslagjaar heeft de Ombudsfunctionaris twee klachtmatige benaderingen omtrent gevallen, die zich in de gemeente Rotterdam hebben afgespeeld, aan mr. Van Kinderen ter verdere behandeling overgedragen.

De heer Veltkamp is Hoofd van de ICT-Afdeling van de gemeente Enschede; hij vertoefde in verband met een missie (elders) op Curaçao en bij die gelegenheid bracht hij een bezoek aan de Ombudsfunctionaris waarbij hij een op verzoek van de Ombudsfunctionaris hoger ontwikkelde versie op maat, van het bestaande klachtenregistratiesysteem, op een CD-Rom met zich meebracht. De heer Veltkamp en zijn medewerker Henny Loman hebben sedert de start van het ombudsmaninstituut namens de gemeente Enschede met hun technisch vernuft ook in het verslagjaar belangeloos bijgedragen aan de regelmatige ontwikkeling van het klachtenregistratiesysteem van het Bureau van de Ombudsfunctionaris. Bij zijn eerste bezoek aan het Bureau had de heer Veltkamp een pentekening van het Stadhuis van de gemeente Enschede aan het Ombudsmanbureau van Curaçao ten geschenke gegeven (zie foto in de Bijlagen).

V.4.3. De samenwerking met de Nationale Ombudsman van Nederland

Het samenwerkingsverband, dat de Ombudsfunctionaris met de Nationale Ombudsman van Nederland in 2004 is aangegaan en dat in het verslagjaar werd voortgezet, is inmiddels geresulteerd in het indrukwekkende ontwerp van een ambitieus samenwerkingsproject waartoe een internationaal ervaren professioneel van het Bureau van de Nationale Ombudsman op verzoek van de Ombudsfunctionaris uitstekende bijdragen op afstand heeft geleverd.

Tegen het einde van het verslagjaar werden de voorbereidingen getroffen om gezamenlijk op Curaçao de laatste te leggen aan de afronding van de projectbeschrijving.

De Ombudsfunctionaris hoopt met dit project, in de nabije toekomst en verder, een belangrijk instrumentarium voor de verdere, professionele ontwikkeling van zijn bureau en diens maatschappelijke functie, met een acceleratie in de richting van zijn hoofddoel, te weten de bevordering van de kwaliteit van het openbaar bestuur, te hebben mogen ontvangen.

Het betreft hier een project dat ten doel heeft het Bureau van de Ombudsfunctionaris op Curaçao zowel intern als extern verder te helpen ontwikkelen en het in staat te stellen een verbeterde invulling te geven aan de realisering van zijn doelstellingen en visies en daarmee een belangrijke bijdrage te leveren aan het helpen bevorderen van goed bestuur en bestuurlijke integriteit en het helpen bevorderen van mensenrechtelijke waarden in de Curaçaose gemeenschap. De implementatie van het project is gepland voor uitvoering in de jaren 2006 tot en met 2008.

Voor het overgrote deel van het project zal, door tussenkomst van het Bestuurscollege, financiering worden aangevraagd bij USONA. Voor een belangrijk deel zal aan de realisering van het project ook worden bijgedragen door het Bureau van de Nationale Ombudsman en overigens het Bureau van de Ombudsfunctionaris.

In het laatste kwartaal van het verslagjaar is het project, dat eerder in dat jaar door de Ombudsfunctionaris 'on hold' werd gezet in verband met de toen bij het Eilandsbestuur bestaande reserves tegen de wens van de Ombudsfunctionaris om een onafhankelijke waarnemer in te schakelen, met hernieuwd animo geheractiveerd en voortgezet. Hierbij blijkt de Ombudsfunctionaris te kunnen steunen op de uitstekende medewerking van het Hoofd Internationale Aangelegenheden van het Bureau van de Nationale Ombudsman, dr. Stephan Sjouke.

Deze heractivering van het project is ingeluid met het besluit van de toen recentelijk benoemde Nationale Ombudsman, dr. A.F.M. Brenninkmeijer, die in navolging van zijn voorganger, dr. R. Fernhout, alle medewerking aan het

samenwerkingsproject verleende, door op verzoek van de Ombudsfunctionaris dr. Sjouke naar Curaçao te laten overkomen om de voortgang van de projectontwikkeling in samenwerking met de Ombudsfunctionaris weer op te vatten en gezamenlijk de laatste hand te leggen aan de projectbeschrijving. Van deze gelegenheid zou de Ombudsfunctionaris ook gebruik maken om dr. Sjouke te introduceren bij het Eilandsbestuur.

De Ombudsfunctionaris en zijn bureaumedewerkers toonden zich verheugd met deze concrete stap in de verdere ontwikkeling van het project.

De vervolgens tegen het eind van het verslagjaar verrichte werkzaamheden in het kader van de projectontwikkeling hebben uiteindelijk geleid tot de overkomst naar Curaçao voor een week van dr. Sjouke, als vertegenwoordiger van de Nationale Ombudsman, en de beoogde projectleider voor wat betreft Nederland, mevr. mr. Jos de Bruijn, Plv. Manager Clusteronderzoek van het Bureau van de Nationale Ombudsman.

In hoofdstuk VI.3. wordt nader ingegaan op de inhoud van het samenwerkingsproject.

VI. DE BELEIDSVISIE VAN DE OMBUDSFUNCTIONARIS VOOR 2006

VI.1. Algemeen

Dit jaarverslag over 2005 zal niet goed kunnen worden afgesloten zonder daarin tevens een beeld te verschaffen van de daarin ontwikkelde beleidsvisie van de Ombudsfunctionaris voor het jaar 2006 e.v.

Het nog jonge bestaan van het ombudsmaninstituut van Curaçao brengt immers met zich mee dat het beleid ten aanzien van dit instituut nog in het teken van de voor dit instituut aangewezen ontwikkelingen en groei in de richting van de voor dit instituut en de gemeenschap gewenste situatie dient te staan.

Hieronder volgen de belangrijkste aspecten van deze visie.

VI.2. Het aspect van het gezag als belangrijk uitgangspunt

Een belangrijke uitdaging voor het jaar 2006 e.v. vormt de gewenstheid dat dit instituut voldoende gezag tegenover het eilandsbestuur en het algemene vertrouwen van de gemeenschap verwerft.

Ten aanzien van het onderwerp gezag geldt, als een belangrijk gegeven waarmee de Ombudsfunctionaris bij de vorming van zijn beleid voor het jaar 2006 rekening moet houden, dat het door een ombudsman uit te spreken oordeel over het behoorlijkheidsgehalte van een bestuurlijke gedraging geen bindende maar een normatieve kracht heeft. Het is voor een ombudsman daarom noodzakelijk dat hij gezag heeft om de wettelijk verlangde invloed te hebben op de bestuurlijke overheid. Het gezag wordt bepaald door verschillende factoren waaronder de bekendheid van het instituut, de persoon van de ombudsman en de kwaliteit van zijn onderzoeken. Dat een ombudsmaninstituut bekend moet zijn bij de bevolking alvorens invloed en dus gezag te kunnen opbouwen, ligt voor de hand. Immers een instituut waar niemand bij aanklopt omdat het bestaan en de functie ervan onbekend zijn, zal nooit een invloedrijke en een op deugdelijkheid aansturende rol kunnen verwerven binnen de overheid, hetgeen de functie is die een ombudsman juist zou moeten vervullen.

Ook de producten van de ombudsman zijn van groot belang bij deze taakinvoering. De producten van een ombudsmaninstituut in de formele sfeer van zijn ambtsvervulling zijn klachtsamenvattingen, zijn onderzoeksverslagen, zijn brieven, zijn rapporten en zijn aanbevelingen inzake de bij hem ingediende klachten en onderzochte aangelegenheden. Een doorwrocht onderzoeksverslag waarbij beide

partijen voldoende aan bod komen en waarbij de conclusie onvermijdelijk uit de feiten kan volgen, zal niet licht ter zijde gelegd kunnen worden. Dit betekent ten eerste dat het feitenonderzoek grondig dient te gebeuren en ten tweede dat de verslaglegging van het feitenonderzoek en de conclusies die daaruit voortvloeien, logisch en consistent worden weergegeven. Een ombudsman-instituut moet daarom beschikken over onderzoekers die in staat zijn een dergelijk feitenonderzoek uit te voeren en dit om te zetten in een adequaat verslag dat de basis vormt voor het uiteindelijke rapport. Deze vereisten, bekendheid, onderzoek en rapportage, vormen essentiële elementen in het vestigen en ontwikkelen van het ombudsmaninstituut. Er moet telkens met voldoende zorg aan deze drie elementen gewerkt worden, wil het gezag van het instituut gevestigd worden en gehandhaafd blijven.

Deze drie basale condities – bekendheid, onderzoeksvaardigheid en rapportagebekwaamheid – maken vanaf het begin als onderwerp prominent deel uit van de intenties van de Ombudsfunctionaris, thans ook voor 2006 e.v. maar dan met een meer gestructureerde aanpak. Dit was ook de belangrijkste ingeving voor het hieronder aan de orde komende project in het kader van de aangepane samenwerking tussen de Nationale Ombudsman van Nederland en de Ombudsfunctionaris.

VI.3. Het samenwerkingsproject No-OBC

Tot nu toe heeft de Ombudsfunctionaris zoveel mogelijk op eigen kracht getracht naamsbekendheid, waaronder ook begrepen het uitdragen van behoorlijkheidsnormen richting bestuurders en ambtenaren, en vaardigheden inzake onderzoeksverslaglegging en rapportage, vanuit eigen wetenschap en ervaring verder te ontwikkelen.

Het tijdbenemende reactiepatroon dat tot nu toe zijdens het Eilandsbestuur aan de dag is gelegd tegenover de formele benaderingen door de Ombudsfunctionaris inzake de bij hem ingediende klachten van burgers heeft echter niet goed bijgedragen aan de ontwikkeling van bedoelde vaardigheden.

Ook hebben de beperkte bemensing van het instituut in relatie tot het reguliere werkaanbod en de door het Eilandsbestuur gehandhaafde beperking van de financiële beheersbevoegdheden van de Ombudsfunctionaris eraan in de weg gestaan om met gedegen projectmanagement de op basis van de bureaubegroting voor het jaar 2005 latent beschikbare fondsen in een eerder stadium goed te kunnen aanspreken en daarmee bovenbedoelde doelstellingen ten volle te realiseren.

De Ombudsfunctionaris hoopt thans voor de realisering van zijn beleidsintenties te kunnen rekenen op de activiteiten die in het kader van het samenwerkingsproject dat in samenwerking met de Nationale Ombudsman van Nederland zijn voorbereid.

Bovenbedoeld samenwerkingsproject heeft ten doel het Bureau van de Ombudsfunctionaris op Curaçao zowel intern als extern verder te ontwikkelen en het in staat te stellen een verbeterde invulling te geven aan de realisering van zijn doelstellingen en visies en daarmee een belangrijke bijdrage te leveren aan het helpen handhaven van goed bestuur en bestuurlijke integriteit en het helpen bevorderen van mensenrechtelijke waarden in de Curaçaose gemeenschap.

Omtrent dit samenwerkingsproject is in de loop van 2005 tot voor kort nauw contact onderhouden tussen dr. Stefan Sjouke, Hoofd Internationale Aangelegenheden van het Bureau van de Nationale Ombudsman van Nederland, en de Ombudsfunctionaris van Curaçao.

Het project werd in het verslagjaar wel gedurende een periode op ingeving van de Ombudsfunctionaris aangehouden, zulks in afwachting van groen licht van het Bestuurscollege voor de inschakeling op voorstel van de Ombudsfunctionaris van een onafhankelijke waarnemer bij het samenwerkingsproject en zijn implementatie. Het betreft in het bijzonder een door de Ombudsfunctionaris geëntameerd deelproject gericht op de inschakeling, met de beoogde medewerking van het Bestuurscollege en de USONA, van een derde persoon voor observerende participatie bij de verdere voorbereidingen en later bij de implementatie van het samenwerkingsproject, zulks ter verzekering van het vertrouwen dat doelgroepen moeten kunnen hebben in de getrouwheid van de projectelementen aan de belangen en visies van deze doelgroepen (w.o. burgerij, eilandsbestuur, ambtenarij).

Na het tegen het eind van het verslagjaar door de Nationale Ombudsman van Nederland, dr. A.F.M. Brenninkmeijer, gegeven groen licht aan een bezoek van dr. Sjouke aan Curaçao, met welk bezoek de Ombudsfunctionaris een verheldering van de lucht boven het project in het vooruitzicht zag, is het project met hernieuwde intenties weer in activiteit hersteld.

Het initiatief tot deze samenwerkingsrelatie was eigenlijk gekomen van de voormalige Nationale Ombudsman van Nederland, dr. R. Fernhout, met wie de Ombudsfunctionaris eerder, vanaf zijn begintijd, reeds een collegiaal contact had onderhouden. Dat initiatief van de Nationale Ombudsman was in wezen in maart 2004 ingegeven door de Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties van Nederland, de heer Th. C. De Graaf, kennelijk naar aanleiding van een

afsprake die in november 2003 was gemaakt tussen de betrokken ministers van de drie landen van ons Koninkrijk om te bezien hoe Nederland de Nederlandse Antillen en Aruba zou kunnen ondersteunen bij de bevordering van het Integriteitbeleid.

Een en ander houdt verband met de beleidsvoornemens van de regeringen, die, voor wat betreft de Nederlandse Antillen en Aruba, waren ingegeven door de rapporten Konfiansa (N.A.-1999) en Calidad (Aruba-1997), waarin aanbevelingen gericht op verbetering van de kwaliteit en de integriteit van het openbaar bestuur, onder meer betreffende ombudsmaninstituten, zijn opgenomen.

Het project past inmiddels ook in de lijn van het Programma Bestuurlijke Ontwikkeling 2004-2007 van het Eilandgebied Curaçao en het Samenwerkingsprotocol Bestuurlijke Ontwikkeling.

Het thans in de laatste fase van zijn ontwikkeling zijnde project zal als doelgroep kennen het Bureau van de Ombudsfunctionaris en zijn medewerkers, het Eilandsbestuur en de gemeenschap op Curaçao.

De Nationale Ombudsman zal na goedkeuring van het project een team van deskundigen ter beschikking stellen dat zich in samenwerking met het Bureau van de Ombudsfunctionaris zich zal toewijden op het implementeren van de onderdelen van het project. Ook zullen aan de projectimplementatie deelnemen de promotor van het eerste uur van de terbeschikkingstelling van een aangepast geautomatiseerd klachtenregistratiesysteem aan dit ombudsmanbureau door de gemeente Enschede met het oog op de verdere ontwikkeling van dit systeem, alsmede enkele andere externe deskundigen die door de Nationale Ombudsman zullen worden ingeschakeld.

Omtrent de activiteiten, die tot nu toe in het kader van het project zijn gepland, kan in het kort het volgende worden vermeld:

1. De activiteiten zijn, kort samengevat, de volgende:
 - a. institutionele verkenning;
 - b. communicatie;
 - c. klachtbehandelingsprocedure en klachtregistratiesysteem;
 - d. onderzoeks- en gesprekstechnieken;
 - e. rapportages en verslaglegging;
 - f. interventies en bemiddeling;
 - g. beoordelingsnormen en criteria;
 - h. uitdragen van behoorlijkheidsnormen;
 - i. wetgeving;

j. enquêtes.

2. De met deze activiteiten beoogde resultaten kunnen ook worden aangemerkt als te behoren tot één of meer van de resultaatgebieden die het Bestuurscollege met het programma “Bestuurlijke Ontwikkeling 2004-2007” voor ogen heeft. Deze resultaten kunnen in het algemeen als volgt worden aangeduid:

- a. verbeterde inzicht binnen het ombudsmanbureau over de geëigende wijze van (organiseren, opzetten en) beheren van een ombudsmaninstituut;
- b. de beschikking over een veredelde klachtbehandelingsprocedure en klachtenregistratiesysteem, geschikt voor de lokale behoefte en nieuwe ontwikkelingen;
- c. de beschikking over veredelde onderzoekstechnieken, w.o. verhoortechnieken, gericht op de waarheidsvinding;
- d. de beschikking over een beleidsdocument voor de uitvoering van rapportages;
- e. de beschikking over een lijst met toepasselijke beoordelingscriteria;
- f. de beschikking over veredelde interventie- en bemiddelingstechnieken;
- g. genoegzame bekendheid in de gemeenschap met het ombudsmaninstituut en zijn betekenis voor de gemeenschap;
- h. trainingen door medewerkers van het ombudsmanbureau m.b.t. ombudsmannormen t.b.v. medewerkers van de bestuursorganen, e.e.a. binnen de bevoegdheid van de Ombudsfunctionaris;
- i. metingsactiviteiten, zoals enquêtes;
- j. bewaking in het bestuursrecht en ontwikkeling van de wetgeving.

Aan het project was aanvankelijk een tijdsplanning toegedacht die liep van oktober 2005 tot juni 2007. In verband met het aanhouden van het project zijn de eerste implementatie activiteiten in het kader van dit project, te weten de institutionele verkenningen, met ondersteunende medewerking van het Bureau Nationale Ombudsman kunnen worden gepland voor april 2006. Het einde van de projectimplementatie is voor oktober 2008 gepland.

De projectkosten worden in het projectvoorstel bij wijze van voorstel grotendeels toegeschreven ten laste van de rekening van het Ontwikkelingsfonds van het Koninkrijk en voor een klein deel (ongeveer 5 %) ten laste van de rekening van de recipiënt.

VI.4. Andere beoogde ontwikkelingen van het Ombudsmaninstituut

VI.4.1. Professionalisering van het Bureau

Zoals wellicht bekend bestaat de kerntaak van de Ombudsfunctionaris uit het naar aanleiding van een klacht onderzoeken en toetsen of een bepaalde gedraging van een eilandelijk bestuursorgaan of van een eilandsambtenaar aan de geldende behoorlijkheidseisen voldoet, teneinde daaromtrent een oordeel, of anders een conclusie, te geven en aanbevelingen te verstrekken. Ook kan de Ombudsfunctionaris interveniëren en bemiddelen om tot oplossingen te geraken. Deze taak oefent hij uit in het kader van verschaffing van aanvullende rechtsbescherming aan de burger tegen niet-behoorlijke gedragingen van de overheid.

Ook bestaat de kerntaak van de Ombudsfunctionaris uit het leveren van bijdragen aan de bevordering van deugdelijkheid van openbaar bestuur.

Het Bureau van de Ombudsfunctionaris dient ook te fungeren als een meldpunt voor fraude en corruptie in de openbare bestuurssector.

Voor de optimalisering van de uitvoering van deze taak, in het licht van professionalisering van zijn ambtsvervulling met het oog op de toekomstige uitdagingen, is hierboven in paragraaf VI.3. reeds het voornemen aangegeven om door middel van het Samenwerkingsproject No-OBC (inzake samenwerking met de Nationale Ombudsman van Nederland) aan dit streven naar verdere professionalisering van het bureau concrete inhoud te geven.

Aangetekend zij hierbij dat het nastreven van een verbeterde werkwijze van het bureau en de verhoging van de vakbekwaamheid van de medewerkers overigens mede dient ter compensatie van de beperktheid van de middelen (personeel en financiën).

Een ander in het kader van het streven naar professionalisering van het Bureau belangrijk beleidsvoornemen van de Ombudsfunctionaris voor het jaar 2006 e.v. betreft de realisering van een gedegen stageprogramma waarin alle medewerkers van het bureau beurtelings zullen kunnen deelnemen. Gelet op de aard van het Samenwerkingsproject No-OBC verdient het de voorkeur om het stageprogramma in samenwerking met Nederlandse ombudsmaninstellingen te laten plaatsvinden zodat een effectieve afstemming op het projectprogramma kan plaatsvinden.

Het betreft hier afzonderlijk uit te voeren oriëntaties en stages van relatief korte duur (drie weken p.p.), hoofdzakelijk bij de bureau's van de Gemeentelijke Ombudsman van Rotterdam en van de Nationale Ombudsman van Nederland, ten behoeve van de kennismaking met deze instellingen en hun mensen alsmede oriëntatie omtrent de werkwijze aldaar, het gebruik van criteria en de jurisprudentie

van de Nationale Ombudsman alsmede inzake de mogelijkheden van overname van de daaraan gekoppelde werksystemen.

VI.4.2. Ontwikkeling van een website

Ook dient het in 2004 rudimentair geïnstalleerd begin van een website voor het bureau op een professionele manier verder te worden ontwikkeld tot een belangrijk instrument voor de interactieve relatie met klanten en potentiële klanten en voor de digitale beschikbaarstelling van informatie omtrent behoorlijkheidsnormen en bureauactiviteiten en voor de digitale terinzagelegging van rapporten, verslagen, conclusies en aanbevelingen. Een dergelijke website vergt een regelmatig onderhoud in de zin van continue actualisering en ontwikkeling.

Ook brengt een website van het bureau ongetwijfeld een aanzienlijke toename met zich mee van zich via internet aandienende belangstellenden en rechtzoekenden die op een vlotte en klantvriendelijke manier als hetzij inkomende klager moeten worden opgevangen en behandeld, danwel als hetzij rechtszoekende moeten worden aangehoord en/of worden doorverwezen (al of niet na verschaffing van juridisch advies vanuit het bureau) naar andere instanties.

Ook het website-project, waarvoor in eigen beheer met medewerking van een consultant reeds een ToR is samengesteld, hoopt de Ombudsfunctionaris gerealiseerd te zien als onderdeel van het Samenwerkingsproject No-OBC.

VI.4.3. Personele- en materiële versterking van het bureau

Voor de verzorging van de hierboven (VI.4.2.) bedoelde taken, het beheer en het onderhoud van de website en de interactieve behandeling van de email-post, is overigens de inzet van een toegewijde kracht in de functie van webmaster tevens primaire intaker bij het bureau nodig.

Met de hier bedoelde personele uitbreiding dient ook een materiële uitbreiding met werkruimte en met de benodigdheden van werkplek en instrumentarium gepaard te gaan.

Met het oog op de toenemende behoeften, naast die van de kwalitatieve veredeling van de werkwijze en van de vakbekwaamheid, zal de Ombudsfunctionaris ook blijven streven naar kwantitatieve uitbreiding van de personeelsformatie. De begroting voor 2005 van het bureau houdt immers een uitbreiding met drie krachten in. Jegens het Eilandsbestuur bestaat de verwachting dat het de

ingediende voorstellen tot de hier beoogde formatieuitbreiding honoreert.

Het streven van de Ombudsfunctionaris gaat in dit verband uit naar invulling van deze drie vacatures met een jurist-onderzoeker, een primaire intaker-webmaster en een baliemedewerker, teneinde aan de toenemende uitdagingen van het werkveld op een klantbevredigende manier het hoofd te kunnen bieden.

Voorts zal in 2006, in het kader van de intenties inzake de verdere ontwikkeling van het ombudsmaninstituut, in het verlengde van de in dit verband in 2005 ondernomen activiteiten, aan professionele, externe dienstverleners moeten worden uitbesteed:

- a. de instelling van een website als hierboven bedoeld onder VI.4.2.;
- b. de zorg voor de realisering van een functiewaarderingsonderzoek en vaststelling van functiebeschrijvingen, functie-eisen, functiewaarderingen en eventueel carrièrelijnen in verband met de wenselijkheid om de rechtspositionele posities in het relatief nieuwe Bureau van de Ombudsfunctionaris uit een oogpunt van rechtszekerheid en ontplooiingsmogelijkheden voor het personeel te verduidelijken;
- c. het verrichten van preliminaire onderzoeken door vertrouwensdeskundigen in het jurisdictiegebied van de Ombudsman, naar aanleiding van meldingen of klachten over kwetsbare ambtshandelingen, waaraan in de melding of de klacht fraude of corruptie wordt toegeschreven.

VI.4.4. Uitbreiding jurisdictie

In het kader van de verdere ontwikkeling van het ombudsmaninstituut bestaat verder bij de Ombudsfunctionaris, gelet op zijn taak gericht op bevordering van de deugdelijkheid van het openbaar bestuur, het voornemen om in 2006 te werken aan voorstellen gericht op de formele uitbreiding van de jurisdictie van de Ombudsfunctionaris tot ook het veld van de geprivatiseerde openbaarbestuurstaken in het Eilandgebied. Met deze voorstellen wordt beoogd dat de Ombudsfunctionaris in het belang van de rechtsbescherming van de burger tegen niet-behoorlijk bestuur ook bevoegd zal zijn om gedragingen jegens burgers van overheid-n.v.'s, overheidstichtingen of zelfstandige bestuursorganen, die belast zijn met een deel van de openbare utiliteitsvoorziening of een deel van de overheidzorg, te onderzoeken en daaromtrent een oordeel uit te spreken danwel in het kader van interventie of bemiddeling daaromtrent een op probleemoplossing gerichte rol te vervullen.

Voor deze taakuitbreiding in de vorm van de beschikbaarstelling van

klachtbehandelingsvoorziening met betrekking tot bedoelde zelfstandige bestuursorganen en openbare-utiliteitsbedrijven zou op basis van een regeling of overeenkomst een geldelijke vergoeding, te betalen door deze instanties, zijdens het Eilandgebied Curaçao in rekening behoren te worden gebracht.

De nodige structurering en formalisering van deze klachtbehandelingsvoorziening hoopt de Ombudsfunctionaris, na verkregen groenlicht van het Eilandsbestuur en bedoelde instanties, gerealiseerd te zien in het kader van het Samenwerkingsproject No-OBC.

VI.4.5. Gewenste aanpassing van de relevante wetgeving

Een belangrijk onderwerp dat ook deel moet uitmaken van de beleidsvoornemens van de Ombudsfunctionaris voor het jaar 2006 e.v. betreft de behoefte aan aanpassing van de wetgeving betreffende het instituut van de Ombudsfunctionaris van Curaçao. De gedachten gaan hierbij uit naar een eilandsverordening voor de regeling van de formele toekenning van gedeconcentreerde p/f-beheersbevoegdheden aan de Ombudsfunctionaris met betrekking tot de bedrijfsvoering wat betreft zijn bureau, naar een landsverordening die de strafrechtelijke immuniteit van de Ombudsfunctionaris als zodanig formeel waarborgt en naar een andere landsverordening voor de formele toekenning van de nodige bevoegdheden voor een richtige ambtsuitoefening op het gebied van onderzoeksverrichtingen door de Ombudsfunctionaris, zulks met betrekking tot het oproepen van subjecten, ambtenaren en getuigen voor verhoor, het betreden van plaatsen en de toegankelijkheid tot documenten en andere informatiedragers.

Ook deze aanpassing van de wetgeving hoopt de Ombudsfunctionaris, na verkregen groenlicht van het Eilandsbestuur, gerealiseerd te zien in het kader van het Samenwerkingsproject No-OBC, een en ander uiteraard voor zolang een staatsrechtelijke overstap van Curaçao naar een autonome status op landsniveau nog niet is gerealiseerd.

VII. SLOTOPMERKINGEN

De Ombudsfunctionaris heeft met dit verslag niet alleen beoogd te voldoen aan een wettelijk voorschrift, maar ook om zelf in zekere mate verder dan dat te voldoen aan de publieke verantwoordingsplicht en voorts om het ombudsman-instituut van Curaçao en vooral zijn functie in de gemeenschap meer naar buiten uit te dragen, een en ander uit een oogpunt van bevordering van de rechtsbescherming van de burger en bevordering van de kwaliteit van het openbaar bestuur op Curaçao.

Dit jaarverslag zal digitaal, om technische redenen zonder bijbehorende foto's, aan de publiciteitsmedia en aan een daarvoor in aanmerking komend aantal instanties en personen worden verzonden.

Een gedrukt exemplaar zal naar de Eilandsraad, het Bestuurscollege en naar de hoge colleges van staat en hoge gezagsdragers in den lande worden verzonden.

Voor belangstellenden zal tevens een gedrukt exemplaar op het Bureau van de Ombudsfunctionaris op verzoek verkrijgbaar zijn.

Willemstad, April 2006

mr. F.P. Wiel, Ombudsfunctionaris van het Eilandgebied Curaçao